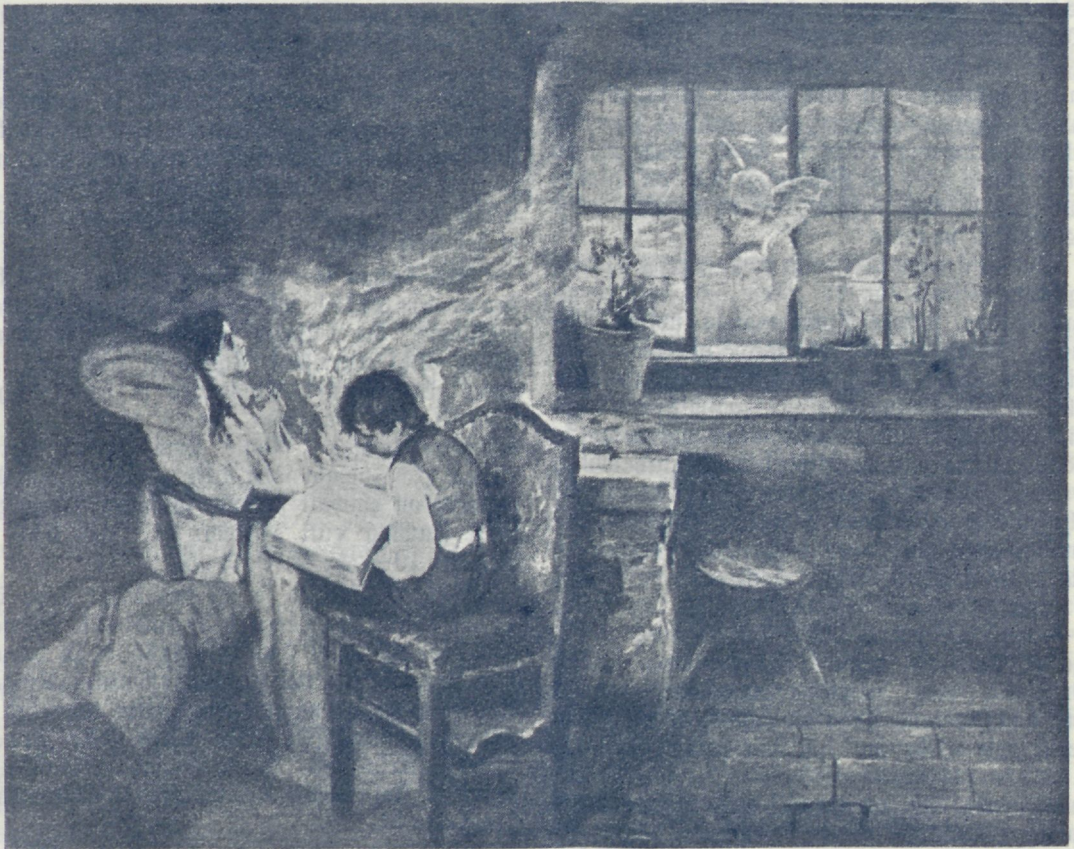

Moorte Sla

Igawiku läwel

Kus saab olema sinu paik igaweses ajas?

Esimest korda „Betaania“, jellenimelisse Narwa noorte usklikkude kodu, sisse astudes ja maitsedes seda kodusust ja armsust, millest juba warem olin kuulnud, peatas mu pilk woodi kohal seiswal seinafalmlil: „Kus saab olema sinu paik igaweses ajas?“ See oli ka küsimus mulle. Kellegi käed olid selle seinafalmlil sinna woodi kohale seinale üles seadnud ja nüüd wotas ta igalt sissetulijalt wastust. Kui mitmed läbireisijad wenuad olid wõinud selles mugawas woodis omast reisiwastimusest wälja puhata ja wist igaiht neist puudutas jee küsimus: Reisiija, kes sa siin asemel puhkad, kas on sul paik igaweses elus — õndsate kodus, wõi puudub sa kord sealt?

Ja mu südamesse asus kartus — oh, et mina sealt ei puuduks, kui kord õndsad ja lunastatud hulgad koguwad aujärje ette, lauldes igawesti halleluuja tapetud Tallele! Seal näeme ehk ka neidki wendi, kes siit Betaaniaft läbi on käinud, siin selles woodis puhates, — oh et ükski meist siis sealt ei puuduks.

Sel aral momendil tulid mulle meelde Õnnis- tegija trööstiwad sõnad: „Teie süda ärge ehmatagu mitte; uskuge Jumalasse ja uskuge Minusse. Minu Jsa majas on palju eluasemeid; kui see nõnda ei oleks, kas Ma siis teile oleksin wõlnud: Ma lähen teile aset walmistama. Ja kui Ma saan läinud ja teile aseme walmistanud, siis tulen mina jälle ja tahan teid Gese juurde wõtta, et teie ka olete, kus Mina olen. Joh. 14: 1—3. Oh, aulised trööstiwad sõnad! Jeesus on töotanud aseme mulle walmistada igaweses ajas — mis peaks weel mu süda wärisema!? Ei mitte, et mina wäart oleksin Tema paremal käel seista, ei — ma pole parem olnud kui tuhanded teised, aga et Ta mind nagu kõiki armastab. „Sest nõnda on Jumal maailma armastanud, et Ta oma ainuüündinud Poja on annud, et ükski, kes Tema sisse usub, hukka ei pea saama, waid et igawene elu temal peab olema.“ Joh. 3: 16. Oma surma läbi on meie Jssand Jeesus meile igawese elu ostnud. Ta on ka meie eeli läinud — meile asemeid walmistama ja kutsub nüüd kõiki inimesi Püha Waimu läbi ümberpöörmisele Jsa koju. „Tulge, sest kõik on ju walmis!“ Luuk. 14: 17 — tatab nüüd Tema sulaste hüüd. Ja need, kes Tema kutsut kuulewad ja tulewad, neil on paik igaweses elus. „Aga nii mitu, kui Teda wastu wõtsid, neile andis Tema meelewalla Jumala lapsiks saada, kes Tema nimesse usuwad.“ Joh. 1: 12.

Kas wõtad sa Teda wastu oma südamesse, kui Ta täna jällegi koputab su südame uksele ja palub sissetaskmist? Wõi tahad sa maailma

ja nende omaksete jarnane olla, kes Teda mitte wastu ei wõtnud. Joh. 1: 10, 11. Oleme meie oma südame Tema lahti teinud, siis wõtab Ta meid Jumala lapsiks ja teeb meile lahti igawese elu ukse ning wastuoksa: paneme südame Tema eest kinni — siis paneb ka Tema igawese elu ukse meile kinni. Siis koputab sa kord asjata ja hüüad: „Jssand, Jssand! tee lahti!“ — kuid Ta ei kuule sind. Ja ära tõugatuna pead sa minema teist teed, läbi teise ukse, mis igawese hukatusse wiib. Kui kole!

Kus asemel, sõber, puhkad sa praegu? Wõi olla, on sul nii mugaw aelda maailma lõhude asemel. Saadad oma paremad tunnid pidudel ja ilmalikus seltskonnas mööda. Käid sa täna weel teatrites, kinodes ja tantsudel? Tea, et igaweses ajas need samad etendused küll jatkuwad, kuid kohutawad on need etendused, mis põrgus näeme. Tantsi edasi ja käi pidudel, kui tahad hukka minna ja kirjuta seda oma seinale, et sul paik teada on!

Wõi lamad sa rikkuse ja kuulsuse himude asemel?! Mõttele rikka mehe peale ewangeliiumis, kes külluses igapäew elas ja lõpuks põrgu tules waewles! Tahad sa teda kord igaweses elus kohata? Elus oled sa seotud liha- himude ja pattude soojas fängis, kus ka Simpson langes. Mõttele tema haleda saatuse peale! Ja Jumala sõna ütleb: Kes liha- himudes elawad, on elawalt surruud, ja niijugused ei pea mitte Jumala riiki pärima. 1. Tim. 5: 6 ja Kal. 5: 19—21; Gwef. 5: 5.

Wõi ehk hingad sa nii rahulikult oma õiguse, oma wagaduse woodis!? Urwad, et sul polegi waja ümberpöörmist, et su hea elu sind isegi õndsaks teeb ja lähed rahulikult Kolgata ristist mööda, ilma et oma pattu tunneksid ja uut südant nõuaksid. Siis ütleb sulle Jumala sõna: „Arka üles, kes sa magad ja tõuse üles surruist, siis wõtab Kristus sind walguustada!“ Gwef. 5: 14.

Rändaja! Meil pole siin mitte jäädawat kodu ega aset. Ges aga seisab meil igawene aeg. Ma tahaksin sinult weel kord tõsiselt küsida: „Kus saab olema sinu paik igaweses ajas?“ Wasta seda iseenelele. Kui sa ei taha hukka minna, siis awa täna oma süda Jeesusele, et wõiksid igawese elu pärida. Täna, kui sa Tema häält kuuled, siis ära tee oma südant mitte kõwaks: Heebr. 3: 7, 8. Anna juba täna lõpulis wastus omale selle peale, sest homme ehk ei mõtle sa üldse enam. Siis on hilja!

P. Sink.

Moorte Elu

Gesti Usklike Moorte C. E. Liidu häälekandja

Nr. 5

Neljäs aastakäik

1924

„Ma ei wõi ümber pöördä: ümberpöörnuid pilgatakse!“

C. Moderfohni järele J. Sarow.

Oh kui paljud hoitakse seeläbi ümberpöörmisest tagasi, et nad maailma poolt pilkamisest ja naeru kardawad! Kui paljud! Nad teawad seda väga hästi, et nende juures asi teiseks peab saama ja peawad ümberpöörmist tarwiliseks läbielamuseks. Heameelega pöörasid nad ümber, — kui teised selle üle naerma ei hakkaks!

See on ju muidugi kurblik asi: elatakse „ristiusu“ maal, pealegi „ristikoguduses“ ja pilgatakse seda, kes õiget ristiusu elu hakkab elama! Ja seda ei tee üksi need, kes usule selja pöörnud, waid ka täiesti kiriklikud ja haritud inimesed: nad ei häbene tõsi ristiusu üle irwitada.

Uga kas peab see sind ümberpöörmisest tagasi hoidma? Sa tunned ju ometi, et ümberpöörmine Jumala tahtmise järele on? Ja kui Jumal seda tahab, mis tähendus on siis sealjuures inimeste arwamisil ja otustustil? Mis tähtsus on sellel, mida waesed, lühikeste nägemisega inimesed ütlevad — kui Jumal ometi meie wastu omas sõnas nii selgesti räägib? Nad irwitawad aina sellepärast, et nad Jumalat ja Tema sõna ei tunne, et neil tõsi ristiusust aimugi ei ole, et nende silmaring nii kaugele ei ulata. Pilgajate kohta peaks meil sügaw kaastundmus olema: nad on ju hukatusel teel, olgu nad kiriklikud ehk mittekiriklikud, haritud ehk harimatud inimesed. Waesed, kahetsemiswürrt inimesed, kelle üle kurwastust wõib tunda, aga karta? Ei ialgi!

Mis on meil waja pilkajate kõnedest hoolida? „Läheb õhk Jehoowast wälja, siis kaowad nad,“ nii seisab kirjutatud.

Ja mille üle nad siis irwitawad? Eks selle üle, et meie elawast Ünnistegijast kõneleme. Sellest nad

midagi ei tea. Ja mis tunnistab nende naer? Nende tundmatust ja teadmatust, muud midagi.

Nad irwitawad selle üle, et meie palwest palju lugu peame, nagu sõjariistast, mis meile mitu korda wõitu annud. See on ju lihtne tõsiasi, mida meie läbi elanud, tihti oleme läbi elanud, et palwe miski suurwõim on, et Jumal palweid kuuleb, — ja siin ei lae me ometi endid naeru ja pilkamise läbi ekkitada.

Nad irwitawad ka selle üle, et me palwekoosolekuil käime. Muidugi arwawad nad, et neil seda waja pole. Kui nad aga wahel harwa kirikus käiwad, siis on käiesti rahul. Rohkem pole neile waja. Uga meie wajame neid. Meie igatseme teiste Jumala lastega kokku saada, seltsis piiblit lugeda ja paluda. Need on meie kotsustunnid. Meie ei ihalda kontsertit, teatrit, tširkust ega pallipidusid, meie meelejahutus on Jumala laste kokkutulekud. Ja meie oleme seal nii armsaid tunde ära elanud, et pilkajate naer meid sealt eemale ei saa hirmutada.

Nad irwitawad weel selle üle, et me piiblit loeme ja seda tõeks peame. Jah, seda teeme meie. Meil on selleks väga isiklik põhjus. Meie oleme Jumala sõna kui wäge omas südames tunda saanud. Ja kas peaks seal pilkaja meie peale mõju awaldada suutma, kuigi ta pilge ka pealt näha „teadusel“ põhjeneb? Ei ilmaski! Mis meie oleme tunnud, seda ei lae me enesest ära wõtta ega kahtlaseks teha! See oleks mõtlematus.

Nii näeme siis, et nad ainult häid, pühi ja jumalike asju pilkawad. Eks nad ole endid seeläbi küllalt tuntawaks teinud?

Kes pühade asjade üle halvasti wõib kõnelda, peab ise wististi paha inimene olema.

Ei, mu sõber, sul ei ole miskit põhjust pilkajaid karta. Anna Jumalale õigus ja lasse oma hing ära päästa!

Ja mõtle, millisesse seltskonda sa astud, kui sind pilgatakse?

Taawet sai palju waenlaste pilkamise all kannatada. Võiks öelda, et ta ise selles süüdlane oli. Oma patu läbi oli ta waenlaste pilke enese üle wälja kutsunud. Jumal aga oli talle selle sügawa alanduse ja meeleparanduse järele siiski andeks annud. Sellest aga ei hoolinud pilkajad midagi, kes teda kihwtiste sõnadega haawasid. Nii pidi ta ütleva: „Mina olen inimeste teotus ja ei miiski pandud rahwa meelest; kõik, kes mind näewad, irwitawad mind.“

Kui küll Taaweti kohta võib öelda, et ta ise oma patu läbi pilkamiseks põhjust annud, ei wõi seda waga laulja Masawi kohta mitte öelda. Ja ka temagi pidi ütleva: „Meie waenlased teotawad meid.“ Ja miks? Koh, ega selleks muud põhjust olnud, kui see, et ta püha mees oli, kes Issanda auks laule luuletas ja laulis!

Milline suur ja auuline mees oli Jeremia! Kuidas jooksis ta süda werd oma rahwa wiletsuse pärast! Ta ütles: „Oh et mu filmad filmawee allikad oleksid, siis nutaksin ma ööd ja päewad neid, kes mu rahwa tütarde seas maha löödud.“ Ja see tõsine, ustay mees — mis oli palk ta piisarate eest? „Ma olen saanud naeruks kõigele oma rahwale, nende laulu — mängiks igapäew!“

Jah, kes kindlasti Jumala poole hoiab, teda pilgatakse. See on wana kurb lugu. Kui prohwt Elisha oma eelkäija Gelia asemele ametisse astub ja kuningas Hiskia kästjalgade läbi rahwast suurele paasapühale kutsub — ikka samane pilge. Inimesed on ikka ühed needsamad.

Kuidas käis jüngerite käsi? Kui Peetrus oma wägewa nelipühijutluse ära oli pidanud ja Jumala Waim koosolekule oli langenud, seal „panid muud seda naeruks“. Ja kui palju on Paulus pidanud rahwa pilkamise all kannatama!

Ja kuidas on Õnnistegijaga ümber käidud? Kas Teda ei ole pilgatud? Buhast, püha meest täis walu ja kuulus haigusest? Jah, ka Teda naerdi ja pilgati. Ja seda ei teinud üksi Rooma sõjamehed,

waid ka preestrid, rahwawanemad, kirjatundjad ja ülem-preestrid ühinesid pilkajate karjaga!

Jah nad andsid koguni signaali selleks. „Rahwas seisib ja waatas, ja ülemadki irwitasid ühes nendega Teda“, nii loeme meie. Jah kui surmatunnini ei annud pilkajad Talle rahu.

Waata, kui sind pilgatakse, siis ei juhtu sulle mingi haruldane asi. Palju enam on see kõigile jumalakartlikele inimesile osaks saanud, et nad omaegse rahwa poolt pilgati. Jeesus ütles ka oma jüngeritele: „Du maailm mind wihanud, siis wihkab tema ka teid. Jünger ei ole ülem kui õpetaja!“

Sellepärast palun ma sind, ära jää pilkamise pärast ümber pöörmata! See on rumalus, mida sa üksford kibedasti kahetjed.

Mis sest on, kui sind natuke naerdakse ja pilgatakse? Sellest ei maksa rääkida! Mõttele ometi, mis Jumala lapsed möödunud aegadel on kannatanud. Neid waewati piinapingil ja ratta peal, neid põletati tuleriitadel, neid heideti metsaliste ette, ehk nad walgustasid tõrwküünaldena Rooma keisri rohuaida! Jah siis oli asi hoopis teine kui tänapäew. Müüd seisame weel ifkagi seaduse kaitse all, nii et keegi meie külge kätt ei tohi panna. See on ainumas, mis meile teha wõidakse, et keegi meie kohta irwitades ütleb: „Kahju, ta oli üksna tubli mees ehk wahwa naine! Kahju, et nad „pühaks“ hafanud.“

Ja seda sa kardad?

Ja mis sünnib üksford pilkajatega? „Mad on kui aganad, mis tuul laiali ajab!“ Ja niisuguste inimeste arwustus on sulle tähtis? Seesuguste eefinud ja arafadunud inimeste kõnesid paned sa tähele? Neid sa kardad?

Kadugu niisugune rumal kartus. Tungi läbi niisuguseist mõtteist ja kartusist! Tunnista ennast julgesti oma Issanda poole! Tee seda ja sa saad õnnelikuks!

Ja sa elad seda läbi, mida sa nüüd weel ära ei wõi mõista, et see õndsus on Jeesuse pärast midagi kannatada tohtida. Jeesus on öelnud ja meie elame seda läbi: „Õndsad olete teie, kui inimesed teid minu pärast laimawad ja taga kiurawad ja räägiwad kõiksugu kurja teie peale, kui nemad waletawad. Rõõmustage ja olge wäga rõõmsad, sest teie palk on suur taewas!“ (Matt. 5 : 11—12).

Kemad hinges.

Ah, ei lõpegi kemad —
Hinges ta ikka elab!
Südamas helgimad kiired soojad —
Elustaw päike seal särab.

Mäljas küll kurblik, nii hall —
Loodus kui elaks rõhu all;
Möödunud ammugi sume kuud —
Mäsinult seisamad raagus puud.

Peagi sajab ülalt lund,
On, kui näeksin sest ainult ünd! ...
Ah, ei lõpegi kemad —
Hinges ta ikka elab!

P. Sink — 1923.

Aastatellijad!

Õiendage kohe oma tellimise maks ära, muidu oleme sunnitud lehe saatmist katkestama. Nii-sama palume neid, kes poole aasta peale tellinud, oma tellimist uuendada. Talitus.

„Meie poisj.“

Waimulikul konnerentsil otjus-
tafid C. E. noored Kärkla laste-
koduse wõtta ühe lapse kaswa-
tada, kelle ülalpidamise eest lubafid
hoolt kanda. On ju õige jumala-
teenistus just tegew armastus (Jef.
58 : 7, 8; Matt. 25 : 35, 36). Nüüd
on leitud poisj, ja liidu laekahoidja
on jaanuarist peale saanud iga kuu
2000 marka lastekodu juhatusel.
Raha lapse heaks on noorte poolt
fisje tulnud õige wähe, mis muidugi
seletataw sellega, et noored „oma
lapsest“ weel midagi ei olnud kuul-
nud. Nüüd awaldame ta lühikese
eluloo kirjelduse ja pildi, mis laste-
kodu isa mend Raups meile lahkest
saatis. Igal ühingul tuleks umbes
200 marka kuus lapsearwele saata,
fiis on tarwiline summa koos. See
on ju nii wäike summa ja arwame,
et ükski ühing oma kaasabi ei
keela. Ühjel jõul läheb aga meil
korda teha heateo, mis tafutakse
omal ajal suure wiinamäe Isjanda
poolt.

Liidu juhatus.

Raups kirjutab: Walter
Prooso on sündinud 31. juulil
1918. aastal Hiitumaal. Wanemad
olid temal mõlemad usklikud. Ja,
olles meremees, elatas oma naist ja
kolme last. Elu arenes päewast
päewa kui igal waesemal inimesel,
fiis tabas perekonda aga raske löök:

1919. aastal uppus isa. Oli elu
warem olnud rahuldaw, muutus
feijukord lefel ja lastel äärmiselt
raskeks. Ema wäsimata hoolet ja
armastusel on lapsed jaanud süüa,
kuid koolitamiseks ega riitamiseks
ei jätkunud kuidagi raha. Armetus
ja maesus asus perekonda.

Nüüd on fiis armsad C. E. noo-
red teinud suuremeelse teo, et ühe
neist lastest wõtsid oma armastuse
hoole alla ja wõimaldawad temale
saada hea kaswatuse tubli õe San-
deri emaliku hoole all laste warju-
paigas. Isjand ei unusta tafumast
heategu oma jälletulemisel.

Walteril on pruunid filmad ja
tumedad juuksed, tark ja kõrge otja-
efine. Isjloomu poolest õrn, olles
waikne, kuid ühtlasi ka lõbus. Ta
ülespidamine on wiisakas ning kar-
wapealt sõnakuulelik. Lastekodus
on ta tõsine „päikeste kiir“. Ema
Sander loodab temast kõige paremat.
Walteril puudub kõik, mis lapsel
maja: riided, jalanõud, pesu, woodi
tarbeasjad ja sööginoõud. Julgeme
loota, et noorte armastus „oma
poisile“ kõik katsub muretsjeda.

Südamlik tänu kõigile neile, kes
wõtsid Jeesuse nimel wastu ühe
waese lapsuke, et teda söõta, katta
ja kaswatada.

Lastekodu isa R. Raups.

Jaakobi teekond.

1. Moosj. 35 : 1—15.

Mie elutee on imelik, iseäranis aga selle
poolest, kuidas ta juhita. On Jumal
meie teejuht, fiis jääwad käidud tee äärde
tähtjad paigad ja mälestusfambad seisma
tunnistuseks Jumala armust ja wäest,
mis meid on saanud ja kannud. Aga kui inimene ise
omale teed määrab, fiis ei saa Jumal temale saatsjaks
olla, sest Jumala teed on kõrgemad kui meie teed, nad
on ilmalaitmata, ja õnnelik on iga inimene, kes neid
käib. (I. I. 119 : 1.) Kõik meie oma tehtud teed wii-
wad õnnetusse warem ehk hiljem. Jumal ei ole mitte
igalpool, kus tema nime pealkirjaks on pandud; seda
õppime elust. Seda jutustab meile ka käesolew Jaa-
kobi lugu. Jumal ilmutab end meile, kui meil tõesti
teda on tarwis, kui igatsjeme Tema nõu ja juhatus.
Jaakob oli oma wenna wiha eest põgenemas Beer-
sebast — Haarani poole. See tee oli talle üsna wõõras,
aga üks oli tal selge, et see oli Jumala poolt mää-
ratud tee. Wäsimult wõõras paigas, üsna üksi heidab
ta rahulikult puhkama pead kivi peale pannes. Ta
nägi unes, et tal taewaga ühendus on, Jumal walwab

tema kohal ja inglid pidasid nende wahel ühendust
üles ja alla käies. Iseäralikult mõjus see unenägu
Jaakobile. Palju on inimesi, kes kõiki unenägusid ja
nägemusi naeruks panewad, sest et tühje nägemusi on
ka palju ja wõõra waimu ilmutusi, mis inimesi Jumala
sõna radadelt kõrwale saadawad. Kuid neile, kes süda-
mest Jumala teede järele küsiwad, annab tõe waim
nii kui Jaakobile selged nägemused. (Mitmed tähtjad
nägemused on ka minule antud juhatuses eluteele, mis
osalt juba tõeks on läinud.) Hommikul ütles Jaakob:
Jumal on tõesti siin paigas, kus ma ei wõinud
arwatagi, siin on Ta koda ja taewa wäraw. See
paik on kardetatavalt püha. Inimestel on palju kõrgeid
paiku, mida nad pühaks peawad, aga Jumalat sealt
ei leita. Jumal ilmutab igas paigas neile, kes Teda
otsiwad. Jaakobile oli see esimene kord Jumalaga nii
lähedalt kokku puutuda, see oli talle armas, seepärast
nimetas ta seda paika Beeteliks. Seal tegi ta Juma-
laga ühe seaduse, usaldas edasjpidi oma tee Tema
juhitud ja töötas, mida ta terves elus tahtis Jumalale
tasjuda (1. Moosj. 28 : 10—22).

Mu sõber, kas sinu elus on ka Beetelit? Oled sa Jaakobi wiisil mälestussammast wõidnud, kus sa esimest korda Jumalaga ühenduse ja taewa wärawa leidfid. Jumal tahab ka sinu Jumal olla; otfi Teda! Jumala teede eesmärk on õnnistus, mis ta meile tahab kinkida. Tihti eksime meie kõrwale Ta teedelt, kui meil kannatust ei jattu kõiki proovisid läbi teha, millesse Jumal meid juhhib. Mitmed usklikud ei soowi kingitud õnnistusi, waid tahawad ise teenida. Ka Jaakob sattus sinna teele. Suur osa ta elust oli — teenida omale õnne. (1. Moos. 29: 18, 17; 30: 26 ja 31; 31: 40, 41.) Kuid niisugune teenitud õnn saatis teda suurde muresse ja enamasti sellepärast, et kõik tema minewikus tehtud wäärtsammud polnud weel senini täiesti seletatud oma ligimeste wahel. Jaakobi perekond ja warandus oli mitu korda hädaohus. Kord pidi ta nägema, et teenimine enam ei aita, ka annid ja meelega, mida ta oma wenna lepitamiseks määras, ei toonud tema südamele rahu. Ei aita meie teenistus midagi õnnistuse tarwis, waid üks on meie eest teenitud, fogu oma elu meie eest ohwerdanud. Tema tahab armust meid õnnistada. Seda meest palus nüüd Jaakob väga alandlikult: „Ei ma lasse sind mitte enne, kui sa ja mind õnnistad.“ Ta õnnistas. See oli Jaakobil teine kord Jumalaga kokku puutuda hinge õnnistuse pärast. See õnnistus oli weel tähtsam esimesest. See oli uuestisündimise õnnistus, milles ta uue nime sai. Siis oli ta hing täiesti päästetud. Selle paiga nimeks pani ta Bniel. Mitmed, kes ka ise usklikud tahawad olla, põlgawad Bnieli õnnistust. Nad ei falli seda uut nime. Jumala lapse nimi on nende meelest waimulik uskus, ennem tahawad nad waesed patused olla, ise õnnistust teenida, kui uuestisündimise läbi päästetud saada. Keegi naisterahwas ütles mulle kord nii: See on väga armas kuulda, mis sa õnnistusest räägid, ma nõuan just sedasama ja jaan ka sinna samasse taewasse, aga ilma uuestisündimiseta, sest oma wanast usust mina ei lahku. Rahju, et Talle were hind niisuguste kohta midagi ei maksa, sest nad ise seda põlgawad ja tallawad jalga alla. (1. Peetr. 1: 18, 19.) Mitmed hinged ei ole usuteel rohkem kui ärkamist läbi elanud, seepärast pole neil rohkem kui ainult sellest rääkida. Väga paha on, et mõned rohkem kuuldagi ei taha. On isegi õpetusi, mis wihaselt nende vastu on sihitud, kes usuteel edasi püüawad, ja seda õpetawad wennad, kes oma ea poolest wanad küll. Aga piibel toob meie õnnistuseks terwe õpetuse. (Tiit. 2: 1.) Iga usklik, kes Jeesust armastab, küll see peab kõik Tema sõnad ilma wõltsimata. (Joh. 14: 23, 24.) Apostel on Heebrea raamatu 6. peatükis Kristuse õpetuse peapunktides järjekindlalt üles kirjutanud:

1. Meeleparandamine suruist tegudest. 2. Usk Jumalasse (uuestisündimine). 3. Mistimine. 4. Käte pealepanemine. 5. Surnute ülestõusmine ja 6. Iga-wene kohus. Need esimesed neli punkti on ap. Pauluse poolt ka Tiituse raamatu 3. peat. 5. salmis järjekindlalt üles pandud. Kõigile neile õpetustele peame nii kui Heebrea 6: 1—3 ütleb oma käesolewa elu aluse panema. See õige alus, mida meie enestele wõime wõtta kõige nende õpetuste tarwis — on „Kristus“. (1. Kor. 3: 11; Jes. 28: 16.) Kõigi usklikude kohta

makab Kristuse sõna: „Käi minu järel!“ Kui sa oma Issandat armastad, siis on Tema jäled sulle armsad ja kõik inimeste õpetused, mis Jeesuse jälgedest lahku lähewad, on sinu meelest petlik eksitus. Rahjuks on Tema pühad jäljed paljudest ära põlatud.

Edasi tahame Jaakobi teekonnast õppida pärast Bnielit. Siis läks Jaakob Sakkoti, ostis omale tükk maad, ehitas hooned oma pere ja weiste tarwis. Sinna samasse ehitas ta ka altari ja pani temale nime: Jumal on Iisraeli Jumal. Mis samm oli Jaakob nüüd astunud? Sa ehk wastad nii kui mitmed seletawad, Abraham istutas Beersepasse puid ja kuulutas ka Jumala nime, niisama tegi ka Jaakob Sakkotis, jah nii teewad praegu paljud usklikud, usufeltfid ja kogudused. Süweneda maailma warandusse, ehitada hooneid ja altareid, kuulutada kõigile rahwale; — Jumal on meie Jumal. Niisugused asjad on just nüüdki päewakorral. Arge minge Jumala sõnast nii kergesti joostes mööda. Waata, mis ütleb Jumal Abrahamile pärast seda, kui ta oma ja oma pärijate jaoks Beersepasse warandust kogus, ehitas ja istutas. (1. Moos. 22: 1, 2.) Waata, kuidas käis Jaakobi käsi Sakkotis! Jeesus ütleb: Arge koguge endile warandust maa peal, sest kus teie wara, seal on ka süda (Matt. 6: 19—21.) Kelle elu taewas, selle nimed eluraamatus, need on maa pealt ära ostetud. (Jlm. 5: 9.) Aga see suur maailma Sakkot, mis mitmele usklikule kui jäädawaks paigaks on saanud. Küll on sinus palju jumalaid, mida usklikudki armastawad ja kummardawad. Jaakob ei saanud kauaks Sakkotisse jääda, ehk ta küll hoolega sinna ajus. Põgenemine tuli väga ruttu. Nii kutsutakse ära ka sind sõber sinu waranduse juurest äkisti. (Luka 12: 10.) Kas olid Jaakobil väga kurjad naabrid, kes teda ei fallinud? Oh ei — selle maailma headus petab rohkem kui ta kurjus. Kui usklik siin midagi lepingut sõlmib, siis on juba tema poolt tehtud, mida kurat Kristuselt nõudis: Kummarda mind, austa minu riigi korda, siis luban ma sinule kõik. Waata minu maa on su ees lahti, ela ja kauple siin ja ehita, mida soowid. Kergesti wõib maailmaga jälle sõbraks saada. Jaakobi tütar läks selle maa tütreid ainult waatama. Kuid waatamisega sattus ta täiesti nende mõju alla. Patuse sõprusele järgnes wiimaks jugulaseks ja langusiks saamine. Jaakobi pere oli enamuses sellega nõus, ainult wäikese tingimisega: Laske endid ümber lõigata nii kui meie! Waata, nii kaugele wõib usklik, ka uuestisündinud inimene, eksida. Nii kaugele eksis nõndanime-tatud kristlik kirik pärast esimese ristikoguduse aegu, kui ta oma Issanda jälist kõrwale kaldus. Ka meie Eesti tunneb ajalugu, millel kättega ristiinimeks tehti terwed rahwad ja pealegi mõõga sunnil. Ja kui weel tänapäew inimeste wälisete seadmiste kaudu wõetakse Jumala rahwa hulka vastu, siis on lugu niisama kurb kui Jaakobil see kord. Siioni tütreid, kes maailmaga ühendusse astuwad, saawad sedasama kibedat karikat maitsta, mis Lea tütar Tiina sai. Iga patule järgneb Jumala wiha ja nuhtlus. Nii oli Jaakobi perekond seal, kuhu nad kodupaiga asutanud, sõjahirmuga täidetud, üks filmapilt ootas kõiki surm. Patupalk. Siis ütles Jumal Jaakobi vastu: Mine üles Beetelisse, tee sinna altar, sellele Jumalale, kes

julle end ilmutanud, kui ja põgenebid oma ivenna Gefawi eest. See on tõe asi, et Jumal end ilmutab põgenejale. (2. Peetr. 1: 4.) Nüüd seisib Jaakob tähtsa küsimuse ees, mis ka tänapäev mitme uskliku kohta maksab, kes omalt esimeselt kohalt kõrwale on läinud. Mine jälle Peetelisse! Paranda meelt ja tee esimesi tegusid (Jlm. 2: 5.) Ta oli Sukkotisse altari ehitanud, aga Jumal ei tarwitunud seda. Weel tänapäev on palju altareid, mis on tarvitada Paalidele, niisugused altariid on patuks ehitatud nagu Ewraimil. (Dosea 8: 11.) Jumal ei tarwita inimeste tarkust ja tööd. Peeteli altar tõi tingimised esile, mis Jaakobil Sukkotis meeldegi ei tulnud. Mii wõime meie pidada palju kombelisi jumalateenistusi, waatamata, kas meie ja meie perekonna elu Jumala ees kõljab wõi mitte. Tahame meie aga elawa Jumalaga kokku saada, kes on ärälõpetaja tuli, siis ei wõi meie elust midagi warjule jääda. Eimene samm Jumala ligemale on oma seisukorra äratundmine. Öige enesetundmine paneb sind kui hirwe kiskendama elawa Jumala järele. Millal jõuan ma sinna, kus ma Jumala palge ette saan. Jaakobil olid takistused wõõrad jumalad tema perekonna juures. Ta ütles: „Saatke eneste juurest ära wõõrad jumalad, mis teie seas on, puhastage endid, ja wõtke teised riided oma selga.“ See teadmine, et tema peres wõõrad jumalad, läks nüüd Jaakobile väga walusaks, nüüd pidid nad kaduma. Kui Jaakob Laabaniga waidles warastatud terawi kujukude pärast, oli ta süda puhas, kui ütles: „Kelle juurest neid leitakse, argu jäägu see elama.“ Siiski olid warastatud terawid tema kõige armsama juures warjatud. Usklikud wanemad ja juhid, kes teie süda on selles teadmises puhas oma juhatusel aluste kohta? Delgu Jumal seda teile wägewasti ja delge seda mõjuwalt teistele edasi: „Saatke ära wõõrad jumalad!“ Jaakobi sõna mõjus, nad tõid kõik wõõrad jumalad ja uhkuse ehted, mis nende juures leiti. Jaakob mattis nad juure tamme alla. Oh et niisuguseid asju nüüdki palju sünniks. Usklikud, kes teie Jumala ohwri tuld ootate, tooge wälja omad wõõrad jumalad, noored usklikud, tooge teie ka oma uhkuseasjad, mis teil südamel, ja igaiks wiime oma kroonitud „mina“ selle juure tamme, Kristuse ristil alla. See oli tehtud, nad olid nüüd teel Peeteli poole. Nüüd langes Jumala hirm ümberkaudsele rahwale ja linnadele, et nad enam Jaakobi perele ei julgenud kurja teha. Niisama sünnis ka Juuda kuningas Joo-

sawati ajal, kui ta ebajumalad ja kõrged kumrardamispaidad sai ära kaotanud, siis tuli Jumala hirm kõige peale seal ümberkaudu. Küll ootame meiegi suurt Jumala tööd, suuri ärkamisi, millal patused wärisedes Jeesuse ristil alla tuleksid. Aga puhastustöö peab enne tehtama usklikude juures. Peetelis ehitas Jaakob altari Jumala juhatusel järele. Seal ilmus talle Jumal uuesti, keda ta väga igatses. Weel armjamat kui enne hüüab ta seda paika Jumala — Peeteliks. Sama suured õnnistused on Jumalal weel tänapäev meie jaoks. Su elus on mitu kord lange-misi olnud, kas on ka uusi õnnistusi olnud, ja kas ja igatjed nende järele? Ei kõik langenud hinged taha mitte esimesele kohale tagasi tulla. Palju räägitakse sest, mis nad kord olid, aga praegune elu on lihas ja waimulikult furnud. Ei ole siiski tõsist pöörmise nõu, waid ainult kohendamine sama langenud waremeile. Niisugustele peab Jumal ütlemä: Su nimi on jälle Jaakob; Aga su nimi ei pea mitte Jaakobiks hüütama, waid Jisrael peab su nimi olema (Jalm 10.) Kui Jumala õnnistus usklikust lahku, siis muutub ta jälle selleks, mis enne oli. Delgu meie süda tõesti Peetel, kus Jumala koda ja altar aset leiawad. Delgu ta puhas wõõraist jumalaiist, siis ilmub seal elaw Jumal oma armus ja wäes. Wäliseid paiku wõib Peeteliks ehk weel paremaks hüüda, kuid nende wäärtus muutub selle järele, kuidas neid tarwitatakse. Peetel, mis kord Jaakob, El-Peeteliks nimetas, muutus aegade jooksul wale-Peeteliks. Siis, kui kuningas Jarobeam sinna kõrged paigad ja altarid ehitas Egiptuse jumalale. Niisugustele paikadele ja altaritele tuleb Jumala wiha nagu kuningas Joošia ajal, kui Peeteli altaril preestreid tapeti ja inimeste luid põletati. (1. Kun. 13: 3 ja 5. Kun. 23: 15.) Niisama häwines wälispidine ristiusk läbikatsumise päewal Jumala wiha tules (1. Kor. 3: 13—15); ainult tõine ja elaw usk, millest tuleproowide läbi kõik kaduwad asjad ära on lahutatud, on see kuld, mis ikka maksab ja igawesti jääb. Armas sõber, noor ja wana, õpi Jaakobi elust, kui ka mitme usumehe elust, et usutee on väga tõine, seda wõime öieti käia ainult siis, kui Jumal ise meid wiib. Kõik kergemad teed lõpewad kord kaotuseja. Ei tohi leppida tuimuse ja laiskusega ega segada ennast maailmaga ehk tema sarnase usueluga. Laseme end Jumalast wiia. Wii sina wägew Jssand ise meid edasi oma teede peal kuni eesmärgini! Kõedagi muud meie nii ei usalda.

Joh. P.

Loobumise õnnistus.

(1. Moos. 12: 1—8.) Stockmayeri järele wabalt K. L. Marley.

Ülewal märgitud kirjakohas loeme Abrahami jumalikust kutsumisest. Jumal hüüab teda wälja wanast olukorrast. Pühadest, Jumalast seatud perekonna waresidemetest lahutatakse teda, et saada wiidud ühele maale, mida Jumal kutsumise juures ei kirjelda, ei unes ilmuta, waid seda peab ta saama alles näha pärast. Täielist usuteed pidi sammuma Abraham, mis seisib selles, et ilma, et oleks teadnud, mis teda uuel teel ootab, sammus wälja wanaelu pinnalt uutele jumaliku teedele. Batu pimedusest ümbrusest ära, pidi ta

käima uusi teid, mis ei olnud warem käinud tema esivanemad. Lunastamine wõtab oma alguse ikka loobumises ja lahkumises wanast. Ühte oleme kaswanud niuwõrd patu ja maailmaga, et meie juures peab täieline ümberistutamine ette wõetama. Wana elu surma ja uue elu ülestõusmise läbi, lahutab meid Jumal meie minewikust ning wõtab kaswatuspaelad oma pihku.

Tehwaanuse kõnest (Apt. 7: 4.) näeme, et Jumal Abrahami juba Mesopotaamias oli kutsumud ja seal öeldakse: „Ta läks.“ Haaran oli esimene peatuskoht,

kuhu oli jõudnud Abraham oma lahkumisteel. Nüüd pidi ta veel sügavamalt eraldatama ja lahutatama minewikust. Taewase isa hüüdu oli ta kuulnud, kuid veel oli maapealne isa temaga. Seegi side pidi läbi lõigatama, enne ei võinud ta minna Kaananisje. Ümberistutamine meie juures peab olema täieline, kõik meie elujuured peab istutatama taewase kodumaa pinda. Tihti ei wõi Jumal meie juures mitte korraga läbi lõigata kõik sidemed, waid osaliselt, aegamööda teeb ta seda. Ring, mis Jumal Abrahami elu ümber-tõmbab, muutub ifka kitsamaks. Seestkätt näeme ainult seda, millest peame loobuma ja veel mitte, mis Jumal meile tahab anda, sellepärast on iga samm edasi, usu samm. Usk on just usaldus Jumala vastu, et kui ta meid millestki lahutab, temal meie jaoks ka abinõud ja õnnistused uuel teel on.

Meie elu peab saama wiljakaks, rippumine wana küljes keelab meid selleks saamast, sellepärast on jumalik lahutus õnnistus. Mis wõiks aga olla suurem õnnistus, kui see, kui Jumal kellegi elust laseks wõrjuda wilja kaasinimeste kasuks. Jumalikud õnnistused ei ole mitte ifklikud nautimised, waid eluwili teiste kasuks. Abraham läheb temale Jumalast näidatud teed ja Lott läheb ühes. Kas ei mõistnud Abraham veel seeford Jumalat õieti, et wõttis Loti kaasa, wõi tahtis Issand teda aegamööda, tükk tükk wõõrutada wanaast. Ka seegi side lõigati läbi. Tihti puudub meil Issanda sõna terve ulatuse kohta alguses selgus ja alles täitmise teel saab meile see selgeks. Kui oleme omis piüüetes ja igatsustes õiglasjed, siis wabastab Jumal

Noarootsi kirik, kus w. Tannebaum õpetaj. ja C. E. ühingu juhina töötab.

meid wanaelust, olgu sifemijest wõi wäliselt. Waa, mis Abrahami uus ajumaa pidi olema, oli veel teiste rahwaste käes, kuid Jumal lubas seda anda Abrahamile. Tihti näeme, et uus pind, kuhu pidime astuma waenlaste käes, siis wajame jälle usku, et oodata ja edasi astuda. Meie ei pea nüüd mitte kahtlema ega hädaldama, ka mitte wägivaldaga tungima peale, waid lastma Jumalat omale teha ruumi.

Õhk küll uuel maal asusid kananiidid, ehitas Abraham siiski Jumala altari. Keef waenlaste nähes kattis Jumal temale laua ja ta täideti tunnistusjõuga.

Pühad õnnistuse silmapilgud! Usus, waenlaste nähes, ehitas ta oma Jumalale altari. Iga uus samm edasi toob kaasa suurendatud õnnistust. Altarid olid jõulifad Abrahamile paganluse mõjude vastu. Ei tunnud ta igatsust wanaelude järele, sest altarite juures jäi ta hing wait.

Teisel peatuskohal ehitas ta jällegi altari. Nüüd kuulutab ta ka Jumala nime. Uute raskuste jaoks on Jumalal ka uus arm.

Igal uuel eluastmel peawad meil olema uued kottupuntumised Jumalaga. Edasi sammus Abraham mäe poole. Talle pruut koosneb neist, kes on jätnud maha kõik, et sammuda edasi, mööda oma ümbrusest, omastest, kõigest, mis wanaelust pärit, kuni ta jalad seisawad Siioni mäel. Minult waimustatutega ei saa Issand teha ühtegi, temal on tarwis inimesi, kes on tõesti wabad, lahti lõigatud. Wäljatulnuist ja lahtilõigatuist walmistab Issand omale ihe ijerahwa. Tahad sa Abrahami õnnistust, siis pead käima Abrahami teed.

Wimsjed leheküljed ihe ohwitseri päewaraamatust.

Sündinud Iugu. Tõlkinud A. A.

4. oktoobril, hommikul.

Õnneks on täna ilus ilm, aga mul on rohkesti toimetusi.

Pärast hommikust teejoomist, kell pool üksteistkümmend, pean olema arst Tinterni juures, nagu warem määratud. Loodan, et ta mind kaua kinni ei pea. — Siis pean panka minema nende 2000 rubla paigutamisasjus, aga sealt nii ruttu kui wõib, oksjonile, et piüüda osta neid kaht hobust, kes mulle eile hommikul niuwäga meeldisid. Õfimese pakkumise aeg on määratud kell 12 päewal.

Kell neli on mul tarwis olla sõjariistade kaupluses, et oma uut jahipiüüsi järele waadata, mida olen otsustanud osta, aga kell kaheksa sööme Punktoniga restoranis lõunat ja siis see wastik pall seal klubis!...

Kell 4 päewal.

Waat, kus lood! Kas maksab veel päewaraamatut pidada. Aga ma kirjutan teda juba 20 aastat, — pean teda siiski lõpuni. Küll ma olin rumal, et läksin arsti juurde! Paremini ei oleks seda asja ette wõtnudki, mis tähtsus sellel siis nii on — wiis naela kaalu kaotada, teised maksajad ei tea kui palju, et seda jama teha!

See algas juuli kuus ja nüüd on oktoober, aga ma ei wõi öelda, et tunneksin eneselt halb olewat. Wõib olla, et wäsin nüüd rutem ära? Ma mitte ei teadnud, et nõnda tõsijest haige olen, aga kui arst küsis, et kas mul ligidalt sugulasi on, ja kui talle wastasin ei hingegi, et olen ilma lasteta leff — siis wõisin juba ta näost lugeda, milles asi seisab.

Minult üks kuu! Oleks ta võtnud kaks aastat, aga mis jõuab veel ühe kuu jooksul teha!

Ma võtsin tema otse üsna rahulikult vastu; ma sain talle 25 rubla ja soovisin head päeva, nagu oleks ta mulle soovitanud minna hammaft wälja tõmbama.

Wõib olla, ma oleksin tema otse halvemini vastu võtnud, kui ta mulle oleks soovinnud talweks Lõuna-Prantsusmaale sõita ja enam mitte jahi peale mõelda!

Minult veel üks kuu elada! Noh, ma olen wähe-malt selle üle rõõmus, et ma arsti ees araks ei läinud. Oma hirmsaft seisukorraft sain wast siis aru, kui woorimehele istusin ja see mu käest küsis: „kuhu sõita?“ Ma tahtsin öelda: „riigipanka,“ aga mis jaoks ühe kuu peale veel raha hoiule panna? Siis tuli mõte, et sõidan oksjonile, aga misjagune õige aruga inimene ostab hobuse üheks kuuks? Kui ma ei oleks läinud selle arsti juurde, siis oleksin ma rahulikult Market Harberi sõitnud ja seal warsti oma elu-päewad lõpetanud. Ah, kuidas ma südameft kahetsen, et mu filmad lahti on!

Noh, ei ole wiga, wennas, ja ei ole mitte üks-kord elus raskeid juhtumisi vastu võtnud, wõtad ka selle wiimse vastu! Üks küsimus huwitab mind: kuidas selle vastu walmistada! Ma pean kirjutama oma testamendi walmis. Kellele jätan ma oma raha?

Siis on tarwis waadata, kuidas seda wiimast kuld mööda saata, et mõelda tulewase elu peale. Ma surma ju ei karda, wähemalt ma nõnda mõtlen. Wiimse sõjakäigus Afganistaani, kus mul tuli ennaft kaitsta tühjajastatud revolwriga ja purustatud möögaga, ei kohkunud ma ära, aga kui Indias jahil olles tiiger mind peaaegu lõhki oleks kiskunud?! — Ja, aga surra ükfinda ja määratud ajal — see on koguni teine asi.

Ma sünnin Georgiga lõunat, aga peole ma ei lähe. —

Surma ma nii wäga ei kardagi, aga seda, mis ootab mind pärast surma. — Wist peaks ostma ühe piibli? Nad ei maksa ka mitte palju.

Kell 10 õhtul.

Meie lõunasööb ei läinud hästi! Mii pea kui klubise astusin, märkasin, et kõik on nagu muutunud. Oleks nagu kuristik minu ja seltsimeeste wahel ühinenud. Wana kindral S. Lobise sellest, kuidas tema tulewa talwe Roomas mööda jaadab. — Mis pakub see minule huwitust?!

Sharpey sõidab Indiasse ja palub mind wahetewahel temale kirjutada. Aga enne kui ta Bombeis kaldale jõuab, olen mina . . . kus? Selles see küsimus kõik seisab! Küsiwad, miks ma ei ostanud oksjonilt seda kimmelmära . . . Kuffon käis peale, et ma saadaksin temaga pühad Pariisis mööda nagu möödunud aastal. Waletada talle ei tahtnud, aga seletada, milles asi seisab, ei ole kerge. — Öelda „kui elus olen“ ka ei taha, olen nagu elusalt maha maetud.

George räägib, miks ma ei lähe teise arsti juurde, ütleb, võib olla, et see effis. Aga tõepoolest mul ei ole mingisugust himu teise arsti arwamist kuulda. Kui ta korraga kinnitab Tinterni otse? Kõik surewad warem ehk hiljem, aga mis teewad nad siis, kui neile öeldakse, et nende aeg on kätte jõudnud! George ütleb, et ma pean ennaft mehijest ülewal; aga tõepoolest

ei ole see minuga nii. Arusaadaw, et ma suren, aga kuidas jaadan wiimse näda'ad mööda? Olen 52-aastane, tähendab 624 kuld olen ära elanud; kuidas elada järgmist ja wiimast kuld?

5. oktoobril.

Toodi wärsk ajaleht, aga esimest korda minu elus ei olnud mul lusti teda lahtigi teha. Börs, wiimased jandid — kõige selle vastu oli minus huwi kadunud.

Nagu ikka harilikult, walmistasin ka nüüd wõidu-sõidu tarwis ja ottsin omale wõidusõidu hobuseid, lugesin iga kuulutust spordilehest, aga nüüd on mul päris ükskõik, kui kõige paremad Inglise ja Iiri hobused oksjonil haamri alla lastakse. Ma ei astuks enam üle uulitsa, et waadata maailma kõige tublimat hobust. Öeldakse: „ela wähe, aga ela rõõmsasti.“ Mina aga ei jaoks kuidagi rõõmus olla, kui katsufungi seda igamoodi!

Kell 4.

Raske oli tagasi hoida, et teise arsti arwamist mitte küsima minna. Kaks korda käisin juba Harley uulitsal. Mis pärast kardan ma? Wist jelsamal põhjusel, nagu sõdur ei arwa heaks oma wiimast laengut mitte wälja lasta ja äraeksinud reisi wiimast kaasasolewat leiwatükikest ära süüa. Kuidas saatsin ma selle päikferikka argipäewa mööda . . . Mõtlen, mõtlen ja mõtlen!

„Kui kallist piiblit teie soovite?“ Misjagune rumal küsimus . . .

„Kas nahk — wõi lihtkõites?“ Mul on häbi, et ma kaotan enesewalitsemise, iseäranis siis, kui piiblit ostan. Pärast naise surma ei ole ma piiblit wist enam lahti teinud.

Dh oleks tema veel elanud! Kuidas tahaksin olla kindel, et ma taewariiki saan, nagu tema selles kindel oli! Tema palus mind wäga meelt parandada ja elada uut elu. Jumal on näinud, et ma seda olen tahtnud teha, aga wähehaawal jälle oma wanasse olekusse wajanud; nüüd on tõesti raske pärast 600 tormilist ära-elatud kuld meelt parandada ja elada wiimast dieti. Aga ma olen seda Annale tootanud. Mis teen ma oma rahaga? Kas ehitaksin ühe kiriku; mul jätkuks raha mõnegi kiriku ehitamiseks küllalt. Wõi anda haigemajade tarwis ehk lastewarjupaitade heaks. See on küll õnn, et mul on warandust, aga see on raske otustada, mille jaoks raha jätta; raske on raha kasulikult tarwitada. Dh, kui Anna wõiks mulle nüüd abiks olla! Sel ajal ei olnud meil waba raha; kui inimene ühtelugu peab wõlgadega olema, siis on tõesti raske raha mujale anda. Aga tarwis alata piibli lugemise-ga; aga kust alata?

Kesköö.

See on ju kõik wäga hea, aga ma ei leia, et piibel on raamat, mis mind rahuldab. Võib olla, et ma oma mõtet dieti ei awalda; tahan öelda, et tarwis oleks inimene, kes teile näitaks, kust kohast piiblit lugeda. Kui kahju, et ma oma naise piiblit alles ei hoidnud; ei teagi, kuhu ta on jäänud.

Wõib olla, ehk saan ühe pruugitud piibli osta. Kui hea meelega tahaksin kuulda, kas inimesed pöwra-

wad pastorite poole nõndasama nõu küsimusega nagu arsti poole? Ah, kui saaksin neid kuulda, neid Ameerika jutlustajaid, kes 1894. aastal siin olid. Mäletan seda, kuidas üks neist omas kõnes wäga seda ette tõi, et peab iga minut walmis olema taewariiki minemiseks. Ma sõidaksin nende juurde Ameerikasse kui oleks selleks weel aega; reisisin kõige parema meelega 5000 wersta ära, et aga ennast walmistada selle palju suurema reisi wastu. Müüd peab magama heitma, aga homme waatan, kelle juurde minna.

6. oktoobril.

Ei õnnestunud. Jumalateenistus ei aidanud mind, ei olnudki jutlust. Tahtsin osta pruugitud piibli pandimajast, sealst wastati, et pruugitud piibleid neile hoiule ei wõeta. Wanaraamatu-kaupmehe juurest leidsin piibli, aga see oli täiesti uus ja alla kriipsutamata. Uulitsal filmasin wana nais-terahwast, kes kaenla all wana piiblit kandis; otsustasin selle ära osta, kui selles on alla kriipsutatud. Naisterahwas näitas mulle oma piiblit, aga kuidas kohkus ta, kui ma panin ette müüa ära piibli. Ta ei oleks ka siis mitte rohkem kohkunud, kui ma oleksin talle ette pannud oma hinge ära müüa. Kuidas saada teada, kes mulle wõiks abiks olla!

Kui Anna weel elaks, temal oli Inglisemaal muudugi sõpru, kes mulle wõiksid abiks olla. Londonis on palju usklikke inimesi, aga tarwis teada, kust neid leida. Kui Ameerika tee mitte nii pikk ei oleks, tingimata sõidaksin Mody ja Sankey juurde.

Kell 10.

Täna õhtul läksin lahutust otsides kirikusse; jutlustaja pidas ilusa kõne; liiga ilusa koguni, aga uut see mulle midagi ei pakkunud. Ruudutas ka politikat. Mis on minul sellega asja, kes peaminister on, mina tahan oma hinge päästa. Kas see wahest liig alatu ei ole, ainult oma hinge päästmise peale mõelda?

Ma olen walmis ennast wihkama, aga mõte, et pean paradisiist wälja jääma, tahab mind wiia hullumeelsuseni! Kuni surmani ei taha ma kellegi kuulsa usuteadlase juurde minna; nad on rahaarmastajad inimesed. See toob mulle jälle meelde, et pean oma testamendi walmis kirjutama, aga kui ei ole sugulasi, siis on see päris raske! Juba on neli päewa mööda, aga taewas on ikka nii wäga kaugel minust! Kõige hullem on weel see, et ma ei tea ka seda teed, mis mind wõiks tema ligemale wiia.

7. oktoobril.

Ma leidsin tee, wähemalt mulle nõnda näib. Käisin täna hommikul kuulamas teatud jutlustajat.

8. oktoobril.

Gile ei ojanud ma kirjutada seda, mis juhtus. — Ja kas maksabki kirjutada? Aga siiski selle jaoks on ju minu päewaraamat. Noh, minu mäng on warsti mängitud, pean teda lõpuni! Nagu eelpool ütlesin, et käisin kuulamas teatud jutlustajat. Tuli meelde, kuidas Anna mulle ikka rääkis misjonäridest ja kahetses, et neid Indias ei olnud, kus ennem elasime, ja tema meeldetuletus juhtis mind koosolekule minema. Ma läksin kaunis hilja, jutlustaja juba algas kõnet. — Ma tahtsin kuulata, aga tee mis ja tahad, ei saanud. Wind ärritas jutlustaja kõnelemise wiis: See paistis

mulle ebaloomulikuna. Üks naisterahwas just minu kõrwal (ruum oli täis tuubitud nagu heeringad tündris) hakkas neelama piparmündi tablette. Siis kui jälle tahtsin kuulata, läks ühel teisel naisterahwal süda pahaks; seal tungis keegi meesterahwas saalist wälja — jee kõik tõmbas minu tähelepanu oma peale. Kui misjonär lõpetas, palus ta kõike oma ette palwetada; aga minu mõtted läksid kohe laiali ja ma ei saanud seda teha. Pärast palus ta neid, kes otsiwad pattude andeksandmist, üles tõusta. Tõusis üles keegi pois, siis üks mees — teistel kõigil pead nii alla wajunud — ma aga waatafin ringi ja panin kõike seda hooliga tähele. Minu kõrwal tahtis keegi naisterahwas üles tõusta ja tegi kaks-kolm katset, paistis, et see talle raske oli! Mina otsustasin alguses kohe üles tõusta. Müüd tuli ometi juhtumine, mida mu hing igatseb, et

oma häda awalbada! Mind ei pidanud kinni ei petlik häbi ja kartus — ei — aga ma ei rutanud sellelega liiga, nagu harjunud pakkuja oksjonil. Ma tõusin üles, siis lasti mind jälle istuda. Muudugi, sellest kõigest ei tunnud ma mingisugust kergendust. Ma ka ei olnud nii rumal, et oleksin arwanud, et päästõusmisest küll on; ma andsin oma häda teada, tõstsin hädasignaali, siis alles jäin rahulikumaks. Mõne minuti pärast tuleb mu juurde keegi inimene ja istub minu kõrwale. Ta küsib minult, et olen ma ristiinimene? Ma wastasin — muudugi ristiinimene; ta küsib siis miks ma seda mõtlen, et olen ristiinimene? Wastan sellepärast, et ei ole jumalafalgaja, ei türk-lane ega muhameedlane, lihtsalt ei ole pagan. See ei näinud teda rahuldawat ja ta küsib minult: kuidas

Enne ööd.

Ah, nii palju weel tööd enne ööd!

Waat! ju läheneb pimedus — saabub aegade koledus.

Wiimaseid kiiri weel läkitab päike — ümbruse walgub ennustaw läige.

Singele lasub raske tunne... Ruule! — Ruis ajatell lööb lõputunde.

Peagi kustub loode helet kummane, woolab ka märtrite veri punane. Waldab koledam öö — algab ka saatana töö...

Ah, nii palju weel tööd! Mõtted, et läheneb öö — põlewad hinges kui sõed. Ah, nii suur on see töö!

P. Sint — 1923.

ma ristiniimefeks sain? Ma wastasin, et niijugufena olen sündinud. Ma ei tahtnud ta wastu paha olla, aga mul tõusis mõte küjida temalt, kuidas tema ristiniimefeks on saanud! Tema räägib edasi ja ütleb mulle selle peale: „Mõnda wõiks keegi inimene öelda, et ta hobune on, sellepärast et sündis tallis; mis minusse puutub, siis sündisin ma „patuiniimesena“. — See oli loogiline ja ma noogutasin talle peaga. — Esmine inimene Adam loodi elawaks hingeks, — ütles ta, — aga temale oli öeldud, et sel päewal, kui ta sööb keelatud wiljast, peab ta surema. Nii ka oli; sellest ajast peale räägib Jumala sõna meile „hingest, kes surunud üleastumistes ja pattudes.“ Sellepärast ka siis, kui Mikodeemus tuli Issanda juurde küsimus- tega, temale wastati: „Kui keegi ei sünni ülewalt, ei wõi tema Jumala riiki näha.“ — Kui teie ei sünni

ludes, et Ta annaks mulle mõista, mida loen. Ja ma pooleldi usun, et Ta minu palwele wastas. Kui ma oleks need read eile kohe kirjutanud, siis ei oleks ma öelnud „pooleldi,“ aga täna hommikul ei ole ma selles enam nii kindel. — Peatükk on siiski kaunis selge, ja wiimse salmi juures ei ole mingisugust kahtlust.

„Kes usub Bojasse, sellel on igawene elu.“ Ma usun teatud mõttes; usun, et Kristus tuli maailma päästma ja usun Temasse nii öelda, et tahab päästa inimesi nii palju, kui wõib; aga mis mul selge ei ole — minu mõõdunud elu küsimus. Kas ma wõin Jumalale öelda, et ma seda tõesti usun, et Kristus on Jumala Poeg ja suri patuste eest, kellest ma kõige esimene olen? Kiri ütleb: „kes usub, sellel on igawene elu.“ Kas ma wõin öelda, et see tõutus minu juures täide on läinud? Selles kõik küsimus seisabki!

Puud jõe kaldal.

ülewalt, siis ei ole teie ristiniimene sõna tõsisest mõttest. Mina sündisin „patulapsena“, kakskümmend aastat hiljem sündisin ma teistkorda „Jumala lapses“. — Ma küsisin temalt, kuidas seda wõib? ja ta wastas, et „wõtsin Kristuse wastu kui oma Onnistegija.“ Sel filmapilaul, kui ma alles hakkasin mõistma — ta wiimised sõnad olid mulle kui kreeka keel — jooksis keegi tema juurde ja kutsus ta ära — ta ütles weel, et tuleb tagasi, aga ei tulnud enam; ja kui keegi enam minu juurde ei tulnud, läksin sealt ära nagu ilma milletagi. Aga see ei olnud kõik. Kui see tundmata inimene minuga rääkis, awas ta masinlikult ühest ja teisest kohast oma piibli (see oli kõik alla kriipsutatud; oh kuidas ma kadestust ta üle tundsin!) ja seal märkasin, et muu seas Johanneese ewangeeliumi 3. peatükk kõik oli alla kriipsutatud.

Koju jõudnud, istusin maha ja hakkasin kohe sedajama peatükki oma piiblist lugema, enne Jumalat pa-

Kell 10.

Mul on sügaw meeleäratamise-tunne. Läksin täna õhtul misjonäri kuulama ja kuulsin, et koosolekud on lõppenud. Käisin natuke aega uulitsal ringi ja tuln kirwalt koju. Mis ometi teha? Kõik näib nagu minu wastu olema! Katsusin piiblit lugeda, aga tundsin ennast weel sügawamas pimeduses kui enne.

9. oktoobril.

Käisin notaariuse juures testamendi asjus, aga kui wähe see mind huvitab. Õhtul läksin palwekoosolekule, aga palwetamised tegid mind weel enam segaseks: laps palus oma isa eest, naine mehe eest, üks ema oma poja eest, — aga keegi ei mõtle sellest, mis minu st jaab. Ma wõin kui koer surra selles suurlinnas ja keegi seda ei märka! Mul on muidugi palju tuttawaid, aga kui nad minu surmakuulutusst ajalehest loewad, ei rifu see ühtki päewa nende lõbusas elus.

Anna, kus oled sa? Kas ja tead, mis minuga on? Sina oled taewa ära teeninud, aga mina põrgu!

Mulle näis, et mu terwis on halvem: tundub mingisugune tuhm walu — noh, nüüd on see üks kõik.

10. oktoobril.

Pühapäew, aga kui igaw päew Londonis. Klubi näis mulle tumedam ja koledam olewat kui enne, teener küsis minult, kas kala hästi maitseb, mulle oli see ükskõik — ma tahan oma hinge päästa, muu-midagi mind ei huwita.

Rekl 4.

Lätsin kell 11 kirikusse. Beeti pihitjutlust. Mulle näis, et walguje kiir mu hinge tungis, aga siis tuli meelde, et olen terwelt 10 aastat kaunis korralikult laual käinud, hingel aga ei mingisugust kasu olnud. Jäin kirikusse kuni teenistuse lõpuni, hinges just kui natuke kergem. Aga tõepoolest nüüd tuli kahtlus taewa ja põrgu olemasolu üle hinge. Kas ei ole need laste muinasjutud, selleks wälja mõeldud, et inimesi hirmutada, eks miljonid inimesed ole minust hullemad. Mina ei ole elanudki nii kõlwatut elu. Zmestan, et minust pahemat ei ole saanud. Hakkamõtlema, et lühike, aga rõõmus elu on kõigest usust ette.

Rekl 9.30 m.

Olen rõõmus! Misjuguft lollust ma kirjutan! Aga wõib siis peale selle jutluse, mis täna õhtul kuulsin, inimene rõõmus olla?!

Lunnen ennaft nii õnnetu; wahetaksin oma seisukoha iga Londoni mustatöölisega, kui aga õnnelikum olla. Heidaksin woodisse, aga magada ei saa.

12. oktoobril.

Eile ei kirjutanud ma päewaraamatusse midagi. Mis-pärast? Mul oli enese pärast häbi. Püüdsin ennaft lõbustada, aga sellest ei tulnud midagi wälja!

Sõitsin wõidusõidu platsile Newmarketi. Jaamas kohtasin tuttawaid, kellega ühes sõitsin. Kõige tee mängijate kaarte ja ma kats korda kaotasin sellepärast, et ei saanud mõtteid koondada. Wõidusõit oli mulle ot-sata igaw. Mängisin ligi 1000 rubla läbi, aga see oli ükskõik. Nägin üht inimest, kes wõidusõidu platsil traktaate jagas, ta pakkus mulle palju rohkem huwi kui see, misjuguine hobune wõidab. Lätsin tema juurde ja ta ulatas mulle lehekeste, millel oli pealkiri „Päästmine“. Tahtsin seda tagasiõidul lugeda, aga keegi oli minu tasku tühjaks warastanud.

Waras ei saanud kuigi palju: midagi kase rubla ümber ja lehekeste, mis mulle rohkem tarwis läks kui temale! Sõin wara lõunat ja lätsin teatrisse kuulust artisti vaatama; aga ka seal ei wõinud rahulikult olla ja mõtteid koondada. Jätk seisus tulewik kõrwalda-mata mu ees.

Pärast lätsin mängumajja, et seal saaks kõike unus-tada. Mängisin rahulikult 1000 rubla maha, nagu 30 aasta eest foolis 50 kopikat. Siis wõitsin jälle tagasi, tundsin kõige selle juures ennaft ükskõiklasena. Ühe sõnaga, ma olen seda kaotanud, mis tarwis läheb maapealseks õnneks: wõimaluse lõbus olla. Mõne kolme nädala pärast ei ole ma enam elawate hulgas.

Täna hommikul oli mul arstlik nõuküsimus, õigemini, neid oli mul juba kolm wõi neli. Dr. Tinternil oli õigus!

17. oktoobril.

Jälle pühapäew. Lätsin kuulama Spurgeonit. Uu-litsjal kohtasin inimest, kellel piibel käes. Pidasin ta kinni ja pärisin järele, kes on Londonis esimene bap-tisti jutlustaja? Talle näis minu küsimus naljakas olewat, aga ta wastas „Spurgeon“. Ma wõtsin wo-orimehe ja sõitsin sinna. Aga imelik: Spurgeon oli haige ja puudus koosolekult; — rääkisin ühe tema abilisele, et wõin warsti ära jure ja mind waewab mõö-dunud elu küsimus. Ta ütles: „soowitan mitte pead murda igasuguste küsimuste juures, aga lihtsalt uskuda kui waikne laps ja teie saate praegu päästetud“. Rooma 10:9 näib õige lihtne olewat: süda ja suu, uskuda ja tunnistada — wäga lihtne küll ühest küljest, aga teijest küljest kaunis keeruline.

18. oktoobril.

Ei maganud pool ööd. Uskuda, uskuda, uskuda — kõlas minu kõrwus. Mis tähendab uskuda?

Rekl 10.

Tegin täna ülesleiduse. On keegi waene poisike, kes käib siin saapaid puhastamas ja muid kergemaid töid tegemas. Mõõbudes märkasin ta wäljapool kuue taskus piiblit, wähemalt mulle nõnda paistis. Ma wõiksin temalt küsida selle asja kohta; et see raamat piibel on, see mõte tuli mulle hiljem: ainult piiblit kannawad inimesed taskus, kuni ta täiesti ära kulub.

Imelik ta on — aga ma käskisin oma teenijat mitte enne kella 9.30 m. tulla. Ma tõusen wara üles ja püüan selle waeslapsiga kokku saada, kui teijed alles magawad.

19. oktoobril kell 6.45 m.

Jälle magasin halvasti. Teen oma ukse lahti; minu saapad seisawad puhastamatult kohal.

Kas läheb mul korda oma jäneft püüda?

Rekl 8.

Rääkisin temaga umbes wiis minutit. Tõesti inimesel on õigus. Ma algasin sellega, et kas ta piiblit taskus kannab. Oli piibel. — Kas ja loed teda ka? —

— Muudugi, loen — wastas tema. — Kas ja wõid mulle ühele küsimusele wastata? —

— Misjugufole küsimusele? — Mul oli küll raske öelda, aga wiimaks hakkasin rääkima.

— Mis tähendab piibel sõnaga „uskuda“? Mina ei wõi uskuda. —

— Jah wõin — wastas ta; — see tähendab us-kuda Kristusesse. —

— Kuidas on lugu meie endiste pattudega? — küsisin ma edasi.

„Kui meie oma patud üles tunnistame, siis on Tema ustaw ja õige, et Ta meie patud andeks annab“ (1. Joh. 1:9), wastas ta waikelt.

— Kas teie usute, et Kristus ustaw on? —

— Jah, usun.

— Usute teie, et Jumal õige on?

— Jah.

— Siis ei või Tema mind ja Kristust ühtlasi minu pattude pärast karistada! Uskuda südamega ja tunnistada suuga — kas on nõnda?

— Jah, nõnda, — vastas ta.

Ma löin veel kord raamatu lahti Johannese 6. peatükki 47. salmi kohast.

„Tõesti, tõesti“ — see on nii selge — „kes minu usub, sellel on igavene elu“.

Miks mitte uskuda Temasse praegusel silmapilgul? Kas võib?

„Kes usub Bojasse, sellel on igavene elu.“ Mina usun, et Ta suri minu pattude eest ja võttis karistuse ja surma ära; sellepärast olen ma vaba.

Jah, see on selge, mina usun Jumala Bojasse.

Du minul igavene elu?

Mis pean ma kirjutama?

Waatan jälle piiblistse, mis ta räägib: „... sellel on igavene elu.“

Jah, ma võin kirjutada — on igavene elu.

Kolmeteistkümmend päeva tagasi kirjutasin päeva- raamatusse „ma leidsin“. Nüüd mina kirjutan „ma leidsin Tema“.

Misfugune suur wae!

Siis mõtlesin ma, et leidsin ühe asja, nüüd leidsin ma Elawa Olewufe. Siis ei olnud mul ei millestki finni haarata, nüüd hoiab mind Kristus. Nii selge!

Koridoripois soowitas mulle minna St. Johannese kiriku õpetaja juurde, kus ka tema pühapäiwiti käis. Pastor wõttis mind väga lahkelt vastu, aga ütles, et minul tema abi enam waja ei ole. Ta kordas sedasama, mida minu esimene jutuaajaja. Sellel õhtul olin seal kirikus leiwamurdmisel oma Õnnistegija surma ja ülestõusmisest mälestades. Koju tulnud, unustasin enuast ära rõõmu pärast.

Dr. Tintern, teie pärast läks mulle taewa uks lahti!

Sel nädalal käin veel Londoni uulitsail, võib olla, järgmisel nädalal olen juba taewalinna kulduulitsail!

Lugege 53. peatükk Jesaia raamatust, 3. peatükk Johannese ewangeeliumist ja 4. ning 5. peat. Rooma rahwa raamatust.

Lein.

E. Mänd.

... Möödusid päewad. Suubusid ajamerre parimad ajad ja mälestused, — ent säilis lein. Mötlin: — unustan waid tolle — saabub unus-

kui warakewade hommikune udu, kohab lumi-nõretawaid paiku ja wesiloike — kui ojakestes wee woolus, kilisewad jääkillud, jutustawad

haud puude all.

tus ja möödub kõik! Läksid päewad ja nädalad — ent lein ei läinud. Mu lein kui õrn sumedus, mis suwiöö ennustajana katab maad —

omi juhtumusi pikkadel reisidel. Nii on mu lein tasane ja rahulik.

Kellele wäljendan enda kurbust?!... Ini-

mestele? Läksin inimeste juurde — werise lõhikistud südamega läksin. Ent inimesed on pahad ja julmad. Nad tallawad porri inimsüdame, kuis tallatakse porri sügislehti. Ligimese werist südant porri tallata — oo, inimesed on ju nii julmad.

Ma läksin metsa. Jõewersset maad, kus wanad remmelgad ja pajud kui unne wajunud, kus laigatelewad omi rohekaid wirwe jõe tumedast jääs, kuu hõbedaste kiirte kahwatus tumes. Neist möödusin. Ma saabusin metsa, kus metsahiiglasel omi latwu sirutawad walguse poole. Kus kaswab pedajas käharoksaline ja ta oksad küüniwad üle pöösaste. — — —

Oli kord inimene. Oli inimene, istus metsas kännul ja mõtles. Tuli keegi wanake, hall habe rippus rinnale, nägu kortsuline ja imelikult hall, muldhall; tuli, küsis:

„Poeg, mida otsid siit?“

„Otsin õnne, rõõmu.“

Wanakese nägu tõmbus kortsu ja rinnust kostis imelik kohin, mis pidi tähendama naeru.

„Õnne — rõõmu,“ ütles, nägu naerust kortsuline, hall habe wärisedes naerust. „Tea, et ei olegi ilmas õnne.“ Ja siis lisas kindlana juurde: „Ei ole õnne ilmas, seal . . .“ käsi küünis tähtede poole, „seal on rahu“. Ja langes mõttesse wanake lausudes weelgi endamisi: „ . . . seal, jah seal on rahu“. Ent inimene läks — läks kurwana, tõsisena. — Nii oli kord, kuis räägib legend, ent nii on ka praegu — — —

Istusin ja mõtlesin. Mõtted tulid kurbadena — mustade ronkadena ja igauks neist puri südant, puri ja wiis sealt tüki õnne, mis oli mälestusis, olnud ajast. Ent ei tahtnud kurbust keegi, nii jäigi too.

Rääkisin metsale oma kurbust. Rääkisin leina talle. Ja mets kohises tasa. Käis metsast läbi tuulehoog kui ohe ja kuusik raputas omi oksa. Warises lund. Oli talwöö. Kuu hele walgus ja lume sära. Ent need ei jõua walgustada kurbusleina.

* * *

Kui saabus õhtu, laotus widewik üle maa. Kui üle lunitanud wäljade ja aasade tõusis hõbedane kuu — pildus kiiri kui hõbedasi teri — wahetewahel kattudes ähmase pilwega, kui monokliga, metsa kohal sirendades kui hõbekeetas, mis õhku paisatud nägematul jõul. Siis tuli ta. Tuli ja istus mu tuppa, raputades kuult naerdes sätendawaid lumiteri.

O, kuis armastasin ma toda last. Armastasin teda, kuis wõib keegi weel last armastada. Ent tema istus waadates tulle, mis küdes mu ahjus ja tulepaiste mängis ta näo ümber, põski wärwides, kõrget otsaesist paitades. Tumedad juuksed läikisid kullana, kui leekiw kuld ümber pea kroonina. —

Nii istus mu toas ta igal õhtul. Jutustelime tihti asjust, millest tihti suured inimesed oma äripäewases meeles oleksid ehk naernud, ent

sarnasena imponeeris ta just mulle, oli lõpmatu lapselik ja tõsine, ent ta oli mõistlik. Kord luges mulle ette omi luuletusi ja nowellietüüde ja ma üllatusin. Elas selle lapse hinges geenius. Lootsin, et kord tast saab geniaalne kirjandustegur.

Tol ajal juurdlesin mõtte üle, mis on elu. Too elu omis askeldusis näis nii wäärtusteta, et tahtmata tuli mõte — milleks see kõik — kas on seda kõike waja? Too wiis mu tihti elu eitamisele — „oh, et ei oleks mindki“ tihti nii ohkasin.

Kord küsisin talt:

„Mis on elu?“

Ta mõtles weidi — siis ütles:

„Elu on Kristus . . . suur sügaw elu.“ See oli nii rahulikult ja tõsiselt öeldud. Ta ütles seda kõik nii tõsisena, mõtlewana. Ei uskunud küll, et wõib olla elu Kristuses, ent siiski jäin tihti mõtlema selle üle, mis öeldakse Jumalast ja ma ei rahunenud. Ei wõi inimene Jumalat kritiseerida, ent siis mõtlesin — ja wõrdlesin teda Kreeka Zeusiga, Rooma Jupiteriga ja teistega. Nii kuis teeb inimene uskmatusena.

Ei waielnud tolle lapsega selle üle, mõtlen — ehk ongi elu Kristuses, sest kusagil peab elu ju olema, ega siis inimene ei ole ilma loodud kiratsema waimliselt, ei, ta peab ju elama. Ent mina ei elanud; ihkasin waid surra. Tol õhtul sain esimese tõuke elumõtte leidmises. — Igal õhtul tuli ta . . . istus ees ahju toolil ja rääkis omi lapselikke juhuseid. Kiirelt weeresid need pikad talwõhtud lõbusatena mööda. —

Ent ühel õhtul ta ei tulnud. Jalutasin mööda tuba ootasin teda. Ent ei awanenud uks, et sisse lasta teda. Tühi oli tuba — nii õudne, istusin laua taha ja püüdsin oma käsikirja kallal töötada, ei seisnud aga mõtted koos, jooksid walla, laiali pillutati, — et ilmuda siis katkenditena. Töö ei edenenud, said laused ja sõnad, mil puudus mõte. Loobusin tööst — nähes, et ei edene töö. Püüdsin wiulit mängida — helid jooksid, komistasid, tõusid ja jälle komistasid. Kui kohmetud olid sõrmed. Krigises toon. Ent wiimati sattusin hoogu ja — mängisin.

Kaua ma mängisin — ja mul saabus rahu. — — —

Ent ta ei tulnud ka järgmiseil õhtuil. Käisin ümber murelikult, mis on juhtunud wäikesele sõbrale — närweerisin end aga asjata, ilma et oleks jõudnud otsusele.

Nii roomasid need talwõhtud pikad ja hallid kui orjastatud inimwaimu igawik . . .

Leidsin ta woodist. Ta oli lahja. Nägu ja käed nii kõhnad ja kahwatud kui waha, ent silmad rahulikult läikel waatasid ülespoole.

Istusin ta woodiäärel ja kurbusin. Mis oli saanud toost õitswast lapsest. Inimware — surija. Ta wist aimas minu mõtteid, sest ütles:

„Elu on igawene — ent surm on surelik!“

Siis wajusid silmad kinni ja ta hingas raskelt. Ta oli nii haige ju . . .

Ma ei näinud teda pärast enam. Külma käsi wiis ta mult. Ta uinus . . . nii waikselt saabub wahel surm . . .

Ja ma matsin kalmistule pedajate alla — kus walitseb widewik — nii waikne rahu. Kui murdub talwe wõim ja wäljas kewadroosid õitswad — wiin minagi talle lilli — punaseid ja siniseid. Mu sõber — toon lilli sulle ja istun

su hauale, siis on, kui oleksid sa weelgi minu juures, jutustame jällegi elust ja rõõmust! . . .

Ent talwõil kui wäljas kuupaiste ja külma, astun wälja. Lumi mu jalge all karjub ja tungib hinge see karje — ja karjub sealgi — siis kisub mind nägematu wõim su poole mu sõber!

Mul näriwad nukruspenid hinges — olen kui haige. Mõtlen, jõuan warsti su juurde. Tulen minagi sulle järele. Suur Jumal wõta mind siis wastu! . . .

Asfiifi Franz, Jeesuse Kristuse sõjamees.

Zäreltrüff keelatud.

H. von Hederni järele wabalt tõlkinud Joh. Sarow.

5.

Arwatawasti oli Egidis tutaw Pietro ja Bernardoga, aga ta ei näi ajaliku rikkuse poolest nii õnnistatud olemat, kui nemad: sest temast öeldakse: „Ta elatas ennast oma kätetööst, nagu tal ennemaltki wiisiks oli olnud.“ Franz lasi talle pruuni kuue teha, nagu ta ise kandis — ja wõttis teda enesega kaasa reisidele Aneona maakona. Lauldes läksid nad oma teed. Uued waimu liikumised sünnitasid ka uued laulud ja laulud on wägew magneet südamete tarwis. Inimesed jooksid kokku, kui kuulsid, kuidas Franz oma Jeesuse armastusest laulis, ja kui juba hull mehi ja naisi wabas looduses oli kokku kogunud, siis pöördus Franz nende poole armaste sõnadega lihtsalt kõneledes: „Armastage ja teenige Jumalat ja pöörge ümber omist pattudest,“ kuna wend Egidio tema kõrwal ümberolijaid manitses: „Tehke selle järele, mis mu waimulik isa teile ütleb, sest mis ta ütleb, see on hea.“

Meie mõte ei ole siin Asfiifi Franz'i esimeste mõtteosaliste järjestikku täpselt kokku seada. Me kõneleme neist ainult sel põhjusel, et näidata, kui mitmesugustest inimestest wäike ringkond koosnes, ja kui tugewasti südamlik armastus neid ühendas.

Nende seas, kes esimesel aastal wendade ringkonda kuulusid, oli keegi Ruffino, kes ka ühest ausamast Asfiifi linna perekonast pärit oli. Nagu rahwahulks kergesti „hoosianna“ hülidest „löö risti“ juurde wõib üle karata, nii elatakse seda ka ümberpöörduks läbi. Paljud neist, kes Franz'i ennemalt kui nõdrameelset muda ja kiwidedega loopinud, kaldusid nüüd sinnapoole, et teda pühaks nimetada, ja selleks ei aidanud wähe kaasa imeistus tema elu üle.

Nagu elaw Jumala raamat, mida kõik wõisid lugeda, seisis ta nende keskel ja Ruffino süvenes sellesse, tema, kes waikne järeilmõtteleja inimene oli ja wäljaspidist tegewust wähe armastas. Raua oli ta Jumala teid ja omi wahkordi inimestega uurides pead murdnud; sageli oli kahtlus ta hinge peale tormi joosnud. Nüüd leidis ta, et see elaw Jumala raamat tema lahendamatuks küsimustele wastused andis ja ta astus rõõmuga wäikesesse ringkonda, mis waeses metshurtfikus elutses. Ka teda oskas Franz kanda ja armastada, aga ühtlasi ka kaswatada. Ruffinol oli kombeks päewade kaupa omile mõtlemistele anduda, ilma et tal mahti kellegagi sõnakest rääkida oleks olnud: Franz'i mõte aga oli, et Jumal kellelegi naela kätte ei ole annud, et ta seda higitrikusse mäsiks. Ta nägi hädaohtu kalduwuses jeespidiselt ja wälispidiselt eral-

duse poole teistest wendadest, tegelikult elust ja õpetaja tööst. Hoolimata sellest, et Ruffino kõneandi ei omanud, et teisi waimustada ja kaasa tõmmata, kästis Franz teda üllalnimetatud kaswatuslikkudel põhjustel ühel päewal ühes Asfiifi linna kirikus jutlustada.

See olgu siin öeldud, et waimulikud, kes head mõju nägid, mida need lihtnehed awaldasid, wiimastele omad kantsid jutlustamiseks lubasid.

Ruffino aga püüdis mitteõhpsjale käsule kõiksugu ettekaändega wastu panna. Wuudu oli Franz talle tihti järele annud, seeford ei teinud ta seda mitte. „Kui ja mitte kohe ei lähe“, kõneles ta lahkest, aga kindlal toonil, „kasin ma siud püha sõnakuulmise nimel, et ja oma mungakuue jätab ja ainult omas pikas färgis rahwale linnas ewangeliumi kuulutad“.

Ruffino leidis, Franz'i käsku täites, kirikusse rohkem rahwast kogunud olemat, kui tema seda oleks soowinud. Mehed ja naised hakkasid naerma: olid nad ju toredat Ruffinot tihti kallis ülikonnas, sügawais mõtteis olles, kirikusse näinud sisse astuwat. Nüüd seisis ta seal, segaselt kogeledes, õhufest särki kandes: ta pidi küll peast nõdraks jäänud olema!

Wähe peal oli Franz'iskus kodu oma kõwa käsu üle järele mõelnud, ja kuna ta süda wenna tahtliku sõnakuulmise üle, mis talle wõitu andis ta kalduwuste üle, rõõmustas, läks talle siiski selgetks, et ta „suurt julgust pruukinud“. Kuidas wõis tema, Franz, ja mis andis talle selleks õiguse, üht ausamat Asfiifi linna kodaniku rahwa ees narriks teha, kas niisugune asi ewangeliiumile teotuseks ei ole? Kiiresti pani ta ka oma mungakuue maha ja ruttas sõbrale järele, färgi wael olles.

Wend Leo pidi kaasa tulema ja mõlemate ülikondi kandma ja nii astus ta üllatatud Ruffino kõrwale, kes paluwal häälel rahwahulga wastu hüüdis: Põgenege maailmast, lahkuge patust, kui teie põrgu minna ei taha, pidage Jumala käskusid, armastage Jumalat ja ligemist, kui taewa tahate saada!“

Nüüd hakkas Franz Kristuse kannatamisest, teotusest, häbist ja waesusest, mis Ta meie pärast kannud, nii tulijelt tunnistama, et see paljudel südamest läbi lõikas ja nende seas õhkamine ja nutt algas, kes oma patu häda tundsid ja kellede hinged Kristuse kannatamisest süwenesid. Nii sündis, et sel päewal sügaw meeleparanduse liikumine lerves linnas aset wõttis ja paljud südamed Püha Waimu wäge tunda said. Franz aga pani kõige rahwa nähes Ruffinole jälle mungakuue

felga, enese oma weel üle ja nii läksid nad kodu poole Jumalat kiites ja austades, et Ta neile armu annud kõigist loobuda, inimeste ees tühi jaoks saada ja Teda austada.

Meie ajale ja waadetele näib sarnane alanduse worm natufe weider olewat, keegi ei tahaks niiviisi teha. Aga see on kindel, et me palju rohkem ewangeliumi wõitu näeksite, kui me nii kõrge hobuse turjal ei istuks, kui me nii palju oma au ei püüaks hoida, omi nõrkusi waimlikes suhtes kinni ei kataks, ega ennast digeks ei paneks.

„Wend Ruffino“, öeldakse, „sai sellest päewast saadif oma puhtuse ja alanduse läbi kurjawaimudele hirmuks!“ Ta kuulub nende kolme seltsimehe hulka, kes peale Aššüri Franz'i surma tema eluloole alla kirjutasid.

Üks neist kolmest on ka wend Leo, kes niisanuti Aššüri linnast pärit oli. Ta oli üks neist, keda Franz iseäranis armastas: õrn sõprus walitses nende wahel ja Leo otsefohne lapsetif ofawõtt oli Franzile paremaks troostiks ta rasketes wõitlustes.

Magu wari käis Leo armisa õpetaja kaafas ja ifegi siis, kui see üksi armastas olla, tohtis wend Leo tema juures olla, kes iialgi ei küsinud ega arwustanud, waid waikfelt wõimalusi luuras, et Franz'i wastu armastust üles näidata ja teda teenida. Wõiks oletada, et Franz ehk mõnikord ka ära tüdis, kui seda tawast imestajat alati oma juures nägi, aga selle armastus on wististi talle palju head teinud. Üks neist wähestest kirjadest, mis Aššüri Franzist järele jäänud, on Leoale ja kõlab nii:

„Wend Leo, Sinu wend Franz terwitab Sind ja soowib Sulle rahu.

Ma räägin Sinuga, kui ema oma lapsega ja kõik, mis me reijil rääkisime, wotan ma sellesse mõistesse kokku. Kui Sul edaspidi nõu puudub, tule minu juurde. Kus ja aga iial tunned, et kõige paremini oma Isjanda meele pärast olla ja Tema eeskujuga waejuse järele wõid käia, seal tee seda sõnakuulmises ja Isjanda õnnistufe all. Kui see sulle hinge päästamiseks ja troostiks tarwis näib olewat, minu juurde tulla, siis tule, ela hästi Kristufes!!“

Arwatawasti on Leo wäga noorelt wendade seltsi astunud, sest ta on 61 aastat sinna kuulunud.

Seni oli kõik seltsi liikmed Aššüri linnast pärit olnud, kuna Marignano Masjeos selts omale esimese wälispidiselt wõõra elemendi wõttis. Ta ei olnud teiste õrnade wäledate kujude sarnane: suur, tugew ja ilus, ei wõitnud ta üksi oma ilme läbi, waid ka oma wärske süütu rõõmsameelise olemuse ja alalise lahuse läbi inimeste südamed. Wäike kari arwas: wenda Masjeot armuandeid kerjama saata olewat kasulikum, kui juhataja ise läheks, sest ta toowat alati kõigi rikamaid ja paremaid andeid koju.

Magu niisuguse loomuga inimesele omane on, näib ka wend Masjeo lapsetikust ifeteadwusest kinni wõetud olewat: ta kiitles, ehk küll pisut, rahwa lugupidamisest enese wastu, et tema juttusid heal meesel pealt kuulatawat. Franz nägi selles hädaõhtu, ja ühel päewal kui wennad koos olid, ütles ta Masjeole: „Sul on hea and inimestega walmis saada ja nendega kõnelda,

jellepärast minu armas wend Masjeo, olgu ifkehoidja amet ju kätte usaldatud. Kui teised omi sõbmaaeu peawad, wõid ja ufke ees tulijaid Jumala hea sõnaga jõõta.“

Selle ebaharilikuga ja alandawa ülesande wõttis wend Masjeo harilikuga, tahtlikuga sõnakuulmisega wastu ja täitis seda agaralt. Wendade palwe peale fergendati warsti ta teenistust seega, et talle luba anti jälle laiemais ringkonnis Jumala sõna kuulutada. Wennad olid ka wäga helded andma.

Andmise rõõmuga oli wend Ginepro täidetud, et ta kõik ära kinkis, mis tal iialgi oli, paljudel korral ka oma mungakuue, mille asemele jälle uus tuli muretseda. Kui talle see „püha sõnakuulmise nimel“ ära keelati ja jälle keegi waene talt abi palus, kõneles ta sellele: „Mulle on ära keelatud mungakuube ära anda, ja muud mul ei ole, tahad ja seda minu seljast ära kiskuda, siis mina ei keela seda ega hakka ennast kaitsema.“

Kerjus ei lastnud seda omale kaht korda öelda ja poolpaljalt tuli wend Ginepro kodu. „Kuhu ja oma riide jätsid?“ küsiti temalt. „Oh, keegi aus mees tuli ja wõttis ta mult ära,“ wastas ta rahuliku muigega. Teine kord, see oli juba pärast Franz'i surma, sai ta sarnaste tempude eest oma ülema käest kõwasti tõrelda, nii et esimesel hääle kähisema hakkas. Seal lasi Ginepro, kes sugugi end haawatud ei tunnud olewat, kaastundmusest priori kähisewa hääle üle, sellele kema wõikoogi walmistada, et ta hääle jälle pea korras oleks.

Minimas, sellest juba enne wõis oletada, et ta sellesse alandikuga palawa armastufega ühendatud wendade seltsi ei paissi, oli Cortana Geliase, mees suure energiaga ja walitsemisandega, kes ifegi Franzile teatud mõju awaldas, sellest hoolimata, et wiimane teda wähem usaldas kui teisi wendi. Kahtlemata oli tema esimene, kes ära tundis, et wäikest wendade seltsikesest hiljemal ajal wõimukas organisatsioon pidi saama.

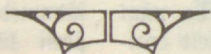
Enam kui ühe korra katsus ta juba sel ajal, kui tajane seltsi juhataja, kelle südame peal üksi hingede päästmine lastus, alles elas, töötamiswiisi oma tahtmise järele muuta.

Wististi oli ka see tema töö, et Franz seltsile paawsti kinnitusi oftima hakkas ja Peetrus Walduse kombel ei talitanud, kes enim walmis surma oli minema kui wabadust kaotama.

Sotfialsed, poliitilised sihid liikusid Geliase peas, aga ta ei wõinud ju muidugi enne omi kawatfusi maksma panna, kui ohjad oma kätte sai. Tema tegewus tõi enesega kaasa põhjalikke muutusi ja lõhesid. Geliase on alati kui hunt lamba laudas olnud ja oma hiilgawate waimuandide ja omandustega seltsile kasu asemel kahju saatnud.

Nii olid mehed, kes Franz'i ümber kogunud pärast seda kui ta Isjandale end ära annud, mõnesugused, aga neil kõigil oli üks palawam soow: waba olla kõigist maistest suhetest ja tarbest, oma Kuninga teenistufeks walmis olla, Temast eemaleläinud maailma Talle tagasi wõita ja ewangeliumi tõdesid selleks otstarbeks mitte üksi sõna, waid ka elu ja terve olemise läbi kuulutada ja kehastada.

(Jürgne.)

„See mõte on Sokratese vääriiline. Räägi edasi!“

„See Jumal on taeva ja maa ja kõige selle Looja, mis maa peal, ka inimene ühes arvatud. Ta tegi esimese inimese puhta ja täielise, oma näo järele. Et ta aga kiufatusele alla andis, langes ta. Ta astus ainsast käsust üle, mida Jumal talle andis. Sest filmapilgust sündisid kõik inimesed patudes ja langefid seega Jumala viha alla. See aga omas põhjatus armus ja halastuses saatis oma ainsa Poja Jeesuse Kristuse maailma, et ta pidi inimeste sarnaseks saama ja nende asemel surrema, kannatama. Isa andis Poja — Poeg andis iseene maailma õndsuseks. Rääkimata halastuses mõttis Ta patuste karistuse oma peale. Kes Temasse usub, teda ei mõisteta hukka. Kes aga ei usu, peab oma patukaristuse ise kandma, ja see karistus „us, mis ei sure, ja tuli, mis ei kustu.“

„Ast on jügamam, kui ma mõtlefin,“ vastas Koriander veel ikka mõttes. „Siiski näib see mul õige arusaamata usk. Kaks jumalat ja siiski üks — kes võib seda mõista? Põhjatut armastus ja tuli, mis ei kustu. Kes süüta, teda karistatakse ja süüdlane leiab andeksandmist. Kuidas sünnib see ühte, Martsellus Viktor?“

„Jumal ilmutas seda meie õndsuseks. Ta on põhjatu armastus ja täieline õigus, kuigi ma seda oma väikese mõistusega mõelda ei suuda.“

„Nii usud ja siis, mida ise ei mõista? Mina usun ainult seda, millest meele mulle tunnistust annavad.“

„Tõesti? Olgu peale, ega vaidlemisega palju võida. Kus Somroonia on?“

„Jreene juures.“

„Kust ja seda tead?“

„Sa ise ju ütlesid,“ vastas Koriander kohmetanult.

„Aga võid ja siis kindel olla?“

„Aha, nüüd mõistan, mis sa tahad. See on ju hoopis teine asi. Siin on tegemist tõeasjaga. Muidugi usun ma tõeasja, kui tõttarmastaja inimene mulle sest räägib.“

Koriander ei teadnud, pidi ta naerma või pahan-dama kui Viktor talle vastas: „Nii on siis minu tõearmastus meeltele kättesaadav?“

Enne kui ta vastata sai, astus Jreene väikese detüütrega tuppa; talle järgnes Somroonia. Jreene oli vähe elavam, kuid endiselt kahvatu. Lahkumisel sohistas Viktor sõbrale kõrva: „Ara unusta, et sa mulle sõna tagasi andsid!“

„Olgu, kui see sind nii rahutuks teeb. Siis pean mina teisi abinõusid tarvitusele võtma.“

„Oh, Viktor,“ hüüdis Somroonia teel. „Kuidas näeb Jreene välja!“

„Nii mõtlefin ma juba eile,“ vastas Viktor.

„Ta ei tahtnud midagi minewikust ega usust kuulda.“

Raha, mida Viktor Korianderile tagasi pakkus, ei võtnud see vastu. —

Kui Aglaatia juba joosta ja kõnelda mõistis ja väikese õekese — Berenice — oli saanud, sai Kamilla jälle teateid emalt ja õelt. Martia kirjutas kibedalt, ema aga karmilt ja kurwalt. Veel kord taht-

wat ta püüda tüdart võita ja kui ka see korda ei lähe, siis teadku Kamilla, et ta õele ja emale on furnud.

Wahupeal mõttis Kamilla omale töödega kuulsuse. Alles kaua aja pärast sai ta teada, et Koriander see olnud, kes ta esimese pildi õstnud, seega teiste tähelepanu noore kunstniku peale juhtides.

Sügisel jäi kord Viktor koduteel mere rannal seifutama ja vaatles lainte mängu. Korruga kuulis ta, et keegi teda hüüab.

„Jreene!“ hüüdis ta imestanult. „Teie siin ja ükski?“

„Ma tulen fagetasti siia,“ ütles ta tafa, „Siin olid mu elu õnnelikumad tunnid.“

„On teil palju õnnetunde, Jreene?“

„Võib olla, mitte sarnaseid, mida teie õnnelikku-deks tundideks nimetate.“

„Ma ei tunne õnne Kristuseta.“

„Ma usun, Teie teeksite minust heal meelel krist-lase.“

„Jah, kõigest hingest tahaksin ma seda.“

„Waevalt lähed see soow küll täide,“ vastas Jreene mererohuga mängides,

„Kahjuks kardan ka mina seda,“ ütles Viktor kurwalt.

„Martsellus Viktor, kas teie ei tea, et kui ma täna kristlaseks saaksin, mu mees mind majast ajaks, ja ükski mu tuttawast ei tunneks mind enam?“

„Aht Teie unustasite, Jreene,“ vastas Viktor.

„Taewas oleks rööm patuse pärast, kes meelt parandab. Jumal röömustaks, Kristus röömustaks, pühad inglid röömustaksid ja terve kogudus röömus-taks; sest tulewane elu on sellest elust kallim, ja igawene surm on hirmsam kui ajalik surm.“

„Ma olen juba walinud,“ ütles Jreene kau-gusesse waadates.

„Kui keegi selles elus halvasti walib, on meil temast kahju. Kui palju enam tunneme kahju, kui keegi igawikuks õnnetult walib!“

Jreene vastas: „Hea, et kõik nii ei mõtle kui teie!“

„Ei ole tähtis, mis inimesed mõtlewad, waid see, mida Jumala sõna ütleb.“

„Arge piinake mind nii, Viktor,“ hüüdis Jreene.

„Kordan, et ma omale tee olen walinud ja seda käima pean. Jätke mind rahule! Elage hästi ja terwitage Somrooniat!“

„Ei ole veel kõik kadunud,“ ütles Somroonia, kui Viktor talle sest kokkupuutumisest jutustas. „Ma usun, Isjand toob teda veel karja juurde tagasi. Tema waim mõtleb praegu Jreenega. Uuestisündi-mine ei lähe ilma waluta.“

Sügis mõõdus; tuli talw, ja midagi ei kuulnud Jreenest.

Pimedal külmal talweõhtul istusid Somroonia ja Kamilla toas, kui korruga uulitsalt nõrk kaebeheli kostis.

„Keegi on wist hädas,“ ütles Somroonia. „Wikt-or, ole nii hea, mine waata, kes seal on.“

Wiktor astus välja pimedusse. Seal lamas läbi-märjal, lahtiste juustega, arwatavasti suures hä-das — ilus Jreene. (Järgneb.)

Ilmawaate nurk.

Materjalism — E. A.

2

II. Õpetuses kosmose, maailma saamisest kordab materjalistlik ilmawaade oma wana wäidet, et ilm on tekkinud iseenest. Ka siin oli Demokrit esimene, kes selle õpetuse üles seadis. Esiteks eitab ta igasugust eesmärki elu nähtustel ja ilma tegewusel: „miski ei sünni otstarbekes, waid põhjustel“. Ilma saamisest räägib ta järgmiselt: aatomid igawesti kukuwad, oma mitmesuguste raskuste, suuruste, wormide pärast riiwawad üksteist, põrkawad üksteise wastu, ühesugused aatomid satuwad isekeskis ühendusse, nii tekiwad weekogud, õhustikud, tekiwad maailma kehad — lugematud maailmad, mis sünniwad ja surewad lõpmatuseni.

Juba kuulus mõttetark Aristoteles astus selle õpetuse wastu wälja. 1) Ta näitas seda korda, mis ilma käigus walitemas: looduse seadused on kõige korralikumad ja täpsemad seadused, selle pärast oleks see absurdum arwata, et need looduse seadused kõik juhuslikult tekkinud. 2) Worm, plaan on ikka enne asja. Näiteks: mahaehitajal on olemas plaan, mille järele tahab maha ehitada. Iga meie liigutus, tegewus on enne ette plaanistatud. Waadakem last, kes esimesed sammud astub ehk seda, kes jääraudadel sõitma õpib, kuidas iga liigutus enne ette mõtleb. Ka siis kui meie sammume, kawatseme ette iga sammu, kuid see sünnib nii kiirelt, mehaaniliselt, et seda arugi ei saa. Ka need tegewused, millede läbi tekis maailm, pidid juba enne ette plaanistatud olema, pidid „looja tahtmisest wormidena wälja tulema.“ — 3) Tühjas ruumis kukuwad kõik kehad ühe kiirusega, nagu see katsete abil selgub. Seepärast ei wõinud ka tühjas ruumis, olgugi mitmesuguste raskustega aatomid üksteise wastu tõugata ja sellega maailma saamiseks põhjust anda.

Materjalistid õpetawad, et aine oli algusest — oli enne elu. Kust on aga elu tulnud? Iga üksik aatom

peaks siis juba elu sisaldama — elaw olema, kuid see on nende õpetuse wastu. Ka siin jõuame otsusele, et elu loomiseks pidi olema elaw looja.

III. Ajaloos oli ja ka weel praegu on materjalismil kindel koht, mida seisukohta nimetatakse ajalooliseks materjalismiks, mis õpetab, et ajalugu — rahwaste saatust ei juhi keegi waimline olewus, waid juhuslikult tekkinud majanduslikud seadused. Selle õpetuse piirides liiguwad tuntud sotsiaaldemokraatlik ja kommunistlik õpetus. Meie siin nende juures pikemalt ei peata.

IV. Lõpuks waatame materjalismi tagajärgei kõlblusõpetuses. Neid lauseid küll materjalistide poolt oma õpetusse awalikult ei wõeta, kuid nad on paratamata tagajärjed temast.

1) Kui hinge ei ole, siis ei ole ka hinges loodawaid töid — kunstisid, mõteteadust. Kõik, mida meie kunstiks, iluks nimetame, on paljas mehaaniline aineosade liikumine. Elu on juhtumise saadud.

2) Sealpool elu ei ole midagi — surmaga kustub kõik elu, lõpewad kõik lootused.

3) a) Wäärtusi mingi ei ole — ei pruugi katsudagi neid luua, b) tasu meie kusagilt ei saa — pole tarwis teiste õigust austada, teisi armastada e) ainuke põhjus korralik olla on egoism — kohtu eest põgene, kui aga põgeneda suudad — ära teda karda — warasta.

Üksikud mõteteaduslikud ilmawaated on aegade kestwel kord üles kerkinud ja üldmakswuse omandanud, siis aga jälle maha jäetud ja teistele ilmawaadetele omad kohad annud. Nii on materjalism pidanud mitugi korda teiste woolude ees taganema, kuni ta mõõdunud aastasajal enneolemata kõrgusele tõusis, kuid sealt langes tabatud kõige walusamatest wastuwäidetest, nii et tõsiselt küsitaw tema uuesti ülestõusmine. Loodame, et ka need materjalismi riismed pikapeale kaowad, mis leida weel hulkades.

MÕNDASUGUST.

MUUSIKALINE TUNDMUS LOOMADE JUURES. Palju on selle üli huwitawa uurimisala üle kirjutatud, kusjuures ka mõtetelahkuminekuid on tekkinud: Kas ainult juhus, wõi on tõesti faktilisi tundemärke olemas. Mina ei taha siin ennast teaduslikku wõitlusesse segada, ainult mõnda enese tähelepanekuid tahan teatada. Kord Roomas oli mul juhus mõnda huwitawat tähele panna.

Olid wäga kenad märtsipäewad. Maa oli kaetud igasuguste lilledega. Minu haige — kannataja ema, kes seda elawat liikumist Rooma pargis (Pincio ja Borphese suwimajas) mitte wälja ei kannatanud, oli tuttawa läbi kitsendamata sissepääsu wõimaluse würist Massimi parki saanud, mis meie elukoha lähedal asus, ja publikumile karmilt oli lukustatud. Seda sai omaniku perekonna poolt, kes enamalt jaolt Frascati asus, waewalt kasutatud. Meie ei ole ial neis käikudes üht inimhinge näinud. Üks marmorpink lillerohke muruplatsi peal, mis oli piiratud mirtidest ja igasugustest õitswatest pöösastest, meelitas meid ligi. Istusime mõlemad õige waikselt, ma lugesin ühest raamatust midagi ette.

Kui ma umbes mõne minuti pärast juhuslikult üles waatasin, märkasid, et terwe ring musti, hiilgawaid silmakesi meid ümbritses. Igast küljest olid waimustaw-kenad sisalikud igasuguses suuruses kuni kõige wäiksemani ligi tulnud ja kuulasid ülestõstetud peakestega liikumatult pealt.

Waewalt sain oma raamatut üllatatud olles põlweledele langeda lasta, kui silmapilk olid kartlikud loomakesed kadunud, ka mitte üks ei lasknud ennast leida. Nüüd aga sündis midagi iseäralikku: ent nii pea kui jälle lugema hakkasin, tulid nad jälle ilma wäiksema krabinata peidupaikadest wälja, päris ligi, et salaja piluda ja kuulata.

Ei wõinud see neil ainult paljas uudishimu olla, mis neid ligi tõmbas, sest nii pea kui ennast liigutamata lugemise jätsin, kadusid loomakesed kohe. See wõis rütmiline hääle kaja harwakuuldud inimese hääles olla, mis

neid tähelepanelikuks tegi. Ent nii mitu korda, kui oma katsemängu kordasin, alati olid ühesugused tagajärjed.

Minu wäike kuulaja kogu oli wäga kartlik, kuigi meie wahekord sõbralik oli. Sisemise huwiga piilusid üle raamatu nende särawat mustsilmakeste peale, loobudes wahelmärkustest — ei tahtnud ju omi sõpru hääle kõwenemisega ära peletada.

Umbes sarnane oli lugu ka mõnesuguste metsalindudega. Kord metsas wiibides oli mul juhus tähele panna, kuis lepalinnu tihased ja teised ükslugu mulle lähemale hüppasid sel silmapilgul, kui ma ühe üksildase puita platsi peal kõndisin ja lugesin. Ent päris awalikult kuulasid nad mu lähedal, kuni waikisin.

Meie kahest koerast pidas ennast wäga rahulolematult ülewal Pinscher, nii kui kõik tema suguseltsist: Ta põlgas muusikat ja hulus iga pasunal ja wiilul ehk klaweril esile toodud helide juures.

Seda silmapaistwam oli aga mu puudli koer, kes omalt padjalt, mida ta lõpmata armastas, üles tõusis ja sama laua alla pugese, mille peal ma tsitrit mängisin. Mängiti klaweril, pugese ta kohe mänguriista alla, ehk asetas ennast õige ligi mängijale. Oli tal wõimalus ühest kontsertist maksuta osa wõtta, asetas ta jällegi enast orkestri ette ja waatles mängijaid tähelepanelikult, ning kuulas ümber pöörmatult pealt. Temale oli muusika nähtawasti üks meelepärane mühin.

Tähelepanuwäärt oli ka minu kanaarialind, kes muusikasõber oli. Ta hakkas kohe laulma, kui muusikat tegema hakati, kusjuures ta omi heledaid hääli oskas muusikahelidega nii kooskõlas leida, et ühtki dissonantsi wõi lahkeli ette ei tulnud.

Nii, igatahes on need wäikesed tähelepanekud mulle näidanud, et ka loomad rõõmu ja lõbu tunnewad rütmilistest muusikahäälest, ja neil wõime on wahet teha muusika ja muu sumina wahel.

(Alice Freiin von Gandy.)

KODUMAA TEATEID.

PÄRNU S. RISTI SELTS formeeris end ümber Ew. Kristlaste wabakoguduseks, sest koguduse tarwidus oli paljude juures saanud tungiwaks. Issand õnnistagu neid seski töökorralduses!

METHODISTID HIIUS. Nii kui kuuleme, on esimene methodisti kogudus Kõppu asutatud. Siia maani töötasid Hiiumaal usklike kudest kogudustest ainult baptistid ja priilased.

USKLIKKUDE T/Ü. „SELTSIMEES“ pidas 1. aprillil oma peakoosoleku. Aruandest oli näha, et Issand on seda tööd õnnistanud. Liikmeid on 581. Arisid kaks, mis on kokku läbi müünud 24.519.882. marga eest kaupa. Puhast kasu on jäänud 446.494 marka, millest on muist põhikapitali suurendamiseks ja riigimaksudeks läinud, ülejäänud 275.072 marka aga on terwelt läinud Eesti Misjoni Ühenduse kassasse, nii siis otsekohe Jumalariigi töö tarwis. Osaliikmeks „Seltsimehes“ on 250 marka. Ükski tõsiusklik ei peaks wiibima selle tähtsa Jumalariigi tööharu liikmeks astumast.

WEND SINK JA ÕDE LAAS töötasid õnnistusega Tõrwas, kus mõnigi noor sai tõmmatud Issanda poole. Ühingu asutamise üle peeti ka nõu, kuid eeskätt leppiti noorte kogumise ja kasvatamisega ilma organiseerimata. Otepääl tegi Issand elawalt tööd, mitmed noored said peastetud, ka C. E.-Ühing asutati, mille juhataja on wend Allikso. Issand õnnistagu külwatud seemet, iseäranis ka meie nooremata ühingu Otepääl!

„UUS ELU“ on eesti kreeka ap-õigeusliste jaoks wäljaantaw kuukiri. Peale selle kiriku usuwaatetele wastawate waimuliku sisuga artiklite tuuakse palju waielusi ning seletusi wene ja eesti teiste usundite kohta. Rohkesti on teateid ka oma kiriku tegewuse üle. Luteri kiriku eeskujul on asutatud hilja aja eest ka sisemisjoni selts. Tõsiusklike eest hoiatatakse oma liikmeid.

TALLINNA S. RISTI C. E. ÜHING pidas wangide misjoni õhtu laulude ja kõnedega. Saal oli rahwast tungil täis, kes kuulasid osawõtlikult wendade kõnesi, kes misjoni wõimalustest ja tarwidustest wangide seas kõnelesid. Wabatahtlisi annetusi wangide misjoni töö tarwis tuli ligi 12.000. Oh, et selle armastuse töö läbi kahekordsed wangid wõiks leida wabadust Jeesuse were läbi!

SAKSA OSADUS, mis paari kolme aasta eest Tallinnas wend Thiesseni agara töö tagajärjel tekkis, on nüüd oma osakonna ka Tartu asutanud, kus töötab üliõpil. Koljo. Rõõmustaw on kuulda, et ka sakslaste seas meie maal ewangeelium pinda leiab. Issand ise õnnistagu seda tööd!

RISTI SELTSIMAJAS on juba kauemat aega wend Rembergi korraldusel iga kuu peetud suurem koosolek. Töö ei ole olnud tühine, waid mõnigi hing on saanud äratud ja uuest-sünnitud. Kahju ainult, et mõne ringkonna usklikud seda wabamõtelist tööd heal meelel ei näe ja isegi inimesi selle eest hoiatawad. Kuid rahwas hindab wabamõtelist tööd.

WÄLISMAA TEATEID.

ÜKS ÕNNETU RAHWAS on armeenlased, kes Türgi walitsuse poolt on taga aetud ja tapetud, pidid põgenema oma kodumaalt; et wõõrsil maja ja koduta äärmises wiletsuses eluolu jätkata. Wäike-Aasias elas alles 1914. aastal 2½ miljonit armeenlast, kelledest nende kümne aasta jooksul on ära häwitatud 1¼ miljonit. Kaukaasia wäikesesse wabariiki põgenes neist umbes 100.000, kuna 600.000 Siiriasse ja Balkani riikidesse on põgenenud. Ameerika suuremeelse abi läbi on 100.000 Armeenia lapse elu alal hoitud saanud.

TÜHJAD KOHAD on Saksamaa usklike kudes ringkondades tekkinud paljude küpsete usu-meeste surma läbi. Pea iga uus leht toob uusi kurbi teateid mõne kalli Issandamehe surma kohta. 30. märtsil suri tähtsam osadusliikumise tegelane Graf Pückler.

HIIGLA KIRIKUHOONED saawad usklike kude koguduste poolt üksteise wõidu Ameerikas

ehitatud. Peaks siin mitte ühe kalli wana Jumalamehe sõnad täide minema: enne olid puust kirikud ja elawad kogudused, nüüd on hiigla kiwihooned ja surnud kogudused.

RIIA PEAPIISKOPIKS on paawst nimetanud piiskopi Springowitschi. Wiimane Riia peapiiskop oli rüütli ordu lagunemise ajal Markgraf Wilhelm von Brandenburg. Uue piiskopi esituskirikuks wõeti teatawasti linna Jaakobi kirik luterlastelt.

C. E. noored.

Meie aastakonnerents peetakse tänawu **1. nelipühi pühal**, Tallinnas. Iga noor mõib konnerentsist nõtta osa, hääleõiguslised on muidugi ükski saadikud.

Rõõmsa jälle nägemiseni nelipühil!

Wäljaandja: Eesti Usklikkude Noorte C. E. liit.

Wastutaw toimetaja: R. L. Marley. Toimetuse aadress: Tallinn, Kotjenu t. nr. 6—2.

Tänavune allianss-konverents.

Komitee on Issandat paludes välja töötanud konverentsi kava, mis peab andma ülevaate õnnistuse teest. Terve usuelu tema tähtsamais astmeis esineb kuulajale, nii et iga tõsine kuulaja võib kergelt leida oma praegust usufeisu ja sellele järgnevat astet.

Õtimeisel konverentsi päeval, mis on kui harilikult teine nelipühi pühja, käsitavad kolm wenda uuesti-juundimise astmeid, kuna teisel päeval jälle kõnelewad kolm wenda pühitsusest ning kolmandal konverentsi päeval awawad meile kõnelejad pilgu igawesje kodusse. Ohtutel on aratuskoosolekud. Trükitud kawadel leiab iga osawõtja üksikasjalise konverentsi kawa.

Ükski Jumala laps, kel oma usuelu arenemine

juudamel, ei peaks selt konverentsilt puuduma. Warakult tahame omi juudameid walmistada palwes nende päewade õnnistuste jaoks. Issand, kes on rikas heldusest, õnnistab oma rahwast, kui tuleme kokku ühes meeles ja palwes.

Tänavuaastase konverentsi juht on Marley wanem, S. Tatari tän. 48—2, Tallinnas. Temale tulewad warakult saata teateid suuremate hulkade ühise tuleku kohta, ära tähendades päralejõudmise aja. Eõvma eest tuleb nagu ikka igaihel enesel hoolitseda.

Allianss-komitee: Klaanmann, Silienthal, Kaups, Wädason, Marley wanem, Karlson, Marley noorem.

Uus broshüür

laialilaotamiseks.

Selles numbris olew huwitaw ja väga õpetlit pikem artikkel:

Wiimsed leheküljed ühe ohwitseri päewaraamatust

ilmub kohe raamatukesena. Tellida „Seltsimehelt“ ja liidusekretärit.

Tähtis lauljatele!

„Seltsimehe“ kauplusest, Suur Karja tän. 20 on saada

Ginemanni noodiraamatud

ilusate lauludega, hinnaga 125 mk.

Rahupafuna salmikud

gitarre affordidega ja noodiopetus, esimene 50 ja teine 10 mk. tükk.

C. E. MÄRGIGA PIIBLISALMIDEGA

POSTKAARTE

on saadawal „Seltsimehes“ ja liidusekretärit.

Meie kaardid ei peaks üheltki kirjanduslaualt puuduma!

Hulgalisel tellimisel protsentid.

I. Tallinna matuse Talituse äri

Lai tänav nr. 2, kõnetr. 698.

Seal võib leida kõik, mis matuse korral tarwis läheb. Omal surnuwankreid

Aust. w. I. Sakeus.

Rätsepaäri.

Wõtan tellimisi vastu meesterahwa riiete jaoks, tellijate, kui ka omaast fise- ja väljamaa riieft.

Austufega w. J. Tiismann

Liivalaia tän. 9—1.

Teen igasuguseid

kellasepa töid.

Tellimisi palun ära anda Tallinnas:

„Seltsimehe“ kassapidajale ehk töökotta Willardi tänav 3—10 (hoowis).

Terwitades wend

G. Henny.